

Ënëma Ngönte

Yesu wel wiak kutömweri sëën wë krismaki 60 ma 65 pöta ök won sëën Sonök ingre mor sauröaan retëng äa. Ingre mor saö poröa Yesu Kristo pi Aköp pël wesa pötaan këlangön kat yawiem Sonök kosang sak öpënëak kent äa. Son pi kus nent yapinte Patmos pötak wii kaatak wëen Anutuuk wangarötë yemangk pöl elmëak omën änëm orööpnaatön pet elmëa. Wangar pötë këlangön kësang yaaröön Yesuuk Setenre kööre tok muntarö il mowesak piin kon wi kosang yewesaurö kutömre yang ngolöpötë öpenëak pet elmëen ök niia.

Pöt epël wia.

Ngön ngës rëaut 1:1-20

Ingre mor saö ka 7 pötëéröaan retëng äa 2:1-3:22

Pepewer pesöm äak wii 7 tëauta ngönte 4:1-8:1

Kuup 7 pötë ngönte 8:2-11:19

Kamal kësangëpre animao nga ngaawaarë ngönte 12:1-13:18

Wangar ke nentere nent mena 14:1-15:8

Anutuu omnaröaan ya sangën 7 pötön itena 16:1-21

Papilon kaö uthpet wasën Seten këlangön kat wia 17:1-20:10

Ngön ya kësangët orööpnaat 20:11-15

Kutömre yang ngolöpötre Yerusalem ngolöpö 21:1-22:5

Ngön mëet 22:6-21

1 ¹Ngön epët ngaanëär elëep wiakaimautak Yesu Kristook tekeri wes wia. Ngön epët Anutuuk Yesuun pim inëen ruuröen omnant akun wali nasën wiaan orööpna pötön tekeri wasëpënëak pet elmëa. Pël een pim ensel namp wes mëen ne Son pim inëen ruupön ök neeaute. ²Ne Sonök omën pötön itenak Anutuu ngön ök neeaore Yesu Kristoe omnant tekeri wes nenaö pötenta poutön ök yeniak.

³Omën namp ngön kë orööpna epët ngönëenë wa toptak sangk kelépna pöp érepérëp éëpnaap. Èn namp ngön pep epweri retëng yeë epët sangk yekelen kat wiak ngaarëk öpna pöpta érepérëp éëpnaap. Ngön pöta keët orööpna akunet temanöm yes pötaanök.

Sonök ingre mor saö ka 7 pötë wëauröaan pep retëng äa

⁴Ne Son nook ngön epët ingre mor saö Esia yangerak ka 7 pötë wëaurö arimëen retëng ë yaningk. Anutu ngaan panëär wakaimaup peeneeta

wë wakaim öpnaap piire Ngëëngk Pul Anutuu itöök ur pim wel aisëak ngarangk yaalni pöta naë wëäö pöök komre kolapre mayaap pöt ningkën arim naë wiaap. ⁵Ën Yesu Kristo puukta komre kolapre mayaap pöt ningkën arim naë wiaap. Pi wotpil wesak Anutuu ngönte tekeri wes yaninggaupök wet rëak weletakaan wal éak yang omp aköröa kaö sak wë.

Pi tapöpök tiarimëen lup sant elniak tiarim kangiir wel wia pötak utpetatë öngpökaan ent ë nuulëa. ⁶Pël éak puuk niaan piiring kaö sak ngarangk eim kiri ar yaauröa ök Anutu pim Pepapë inëen sak omnaröaan kimang yamëëaurö. Tiar pourö Yesu Kristo pim yapinte wak ngaarëk isak yemaan ngarangk elnieim öp. Yaap.

⁷Kat wieë. Yesu pi kutöm kepilötring wais oröön omën pourö itaampenaat, omën pim wel wiipënëak elmëa pöröaring. Pël éak yangerakë omën pourö piin itenak pitëm utpet elmëautaan kangut mampnaaten ya ngës éen ing kaö apnaat. Yaap pan.

⁸Aköp Anutu weëre kosang pepap, ngaan wakaimaup peeneeta wë wakaim öpnaap, pi epél ya. “Ne tapöp wot rëaupök kaalak énëm remaap.”

Son pi Kristoon itena

⁹Ne Son, arim karip, tiar Yesuring yal menak wëën Anutuuk wa ngaöök nimëen këlangön kat wieimeë kosang sak wë. Nem Anutuu ngönte ök neeaore Yesu Kristoë omnant tekeri wes nenautön ök yaautaan kööre toköröak Patmos kustak neulëaut. ¹⁰Pël éen Sante, Aköpë akun pötak Anutuu Ngëëngk Pulö pim weëre kosangöök nem naë oröön ne kat wiin nem kasngaëlaan kuup nga ngön naöökë ya pöl ngön éak ¹¹epél ya. “Omnant nim itaampë epot pout pepeweri retëng éak ka 7, Epesasre Simenaare Pekamamre Tiatiraare Satisre Pilatepiaare én Leotisia ka potë ingre mor sauröaan wes momëëm.”

¹²Pël yaan ne talépök nem kasngaëlaan ngönaak yenëa pöten itaampa yak kaip ti itaangkën es rampe koolötök ket éa 7 éak wieëa. ¹³Pël éen ne itaangkën namp es rampe pötë tekrak wëa. Pöp omnampë ök sak ulpëen wali el wesak së ingesiarië il menao namp mëak yepat koolötök ket éa naö pim riperak rëëwarök éak wëa. ¹⁴Pim kepön épöt kólam panëëp, int awang épre uröam lup kólamötë ök. Ën itöörar pöt es wëlengöökë ök panëöörar, omnant omnaröa lupötë wieëautön ityaangkaup. ¹⁵Ën pim ing pöwesiarta aini ke nal nent yapinte paras pël yema pöt es kësangwesi ar éak ompyaö wasën simpelang yera pöta ök yeëa. Ën pim këm ngön pömpel iitë nga yaurem kuk ya pöl yeëa. ¹⁶Pim mor yaapkëëwesi ari 7 éak wali weëa. Öp newerta nalaan nal nga panëëwer pim këmtakaan oröak irëëea. Ën pim këëre wot kante këtepë nga panë yema pöl eeëea.

¹⁷Ne piin itenak yaan sak imën kön sak kawi ngentiak së pim ingesiarië naë ilëaut. Pël éenak pim mor yaapkëëwes nem rangk nowiak epél yenëa.

“Ni kas ëëngan. Ne wot rëaupök kaalak ënëm remaap. ¹⁸Kat wi. Ne wëwë pepapök wel wiak wal ëaup, peene om öp wë wakaim ömaap. Pël ëeë welere wel kakë kaö sak wë. Pötaanök nook kan pöwer tëak omnarö wal ë moulmëämëak pöt pangk pël ëëmaap. ¹⁹Pötaanök nim omën ityaangkën epot retëng ëëm. Omnant peene epotre ënëmak orööpna pout pël ëëm. ²⁰Nim itaangkën ari 7 ëak nem mor yaapkëëwesi wak wëan pötre ën es rampe 7 ëak wieëa pöt ngön kepön nent. Pöta songönte epët. Ari 7 pipot ingre mor saö ka 7 pötë wë pöröa ngarangköröen ya. Ën es rampe koolötök ket ea 7 pöt ingre mor saö ka 7 pötë wëauröen ya.”

Epesas kakë ingre mor sauröa ngönte

2 ¹Aköp es rampeetë tekrak wëaö pöpök epël yenëa. “Ni Epesas kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Ngön epët omën mor yaapkëëwesi ari 7 ëak wali wak es rampe koolötök ket ea 7 pötë tekrak kan ing yaaup nem ngönte. ²Ne arim omnant yaautön ëwat wë. Ar ya kosang mëmpööre këlangön kat yawiem kosang sak wë pël yaaö pöten ëwat wë. Ën pël yeem ar utpet omnaröa yaautön kaaö een omën pitëmtën, ‘Ten Kristoë ngön yaaö omnarö,’ pël kaar yaauröen wël ëak itenak pit kaar yaaurö pël kön wian pötenta ëwat wë. ³Ën omën narö pit itaangkën ar nemorö pël sëen utpet yaniwasënak kaaö een sëp nenewasëñ këlangön kat yawiem kosang sak wëaö pötenta ne ëwat wë. ⁴Pël yaautak omën eptaan arën kön wiin pangk naëñ yaë. Ngaantak ngës rëak kön wi kosang wesan pötak arim lup sant éan pöt won së yes. ⁵Ngaan ar wëwë ompyaut wakaimauröak wiap sak sëp wesan. Pötaanök arim wëwë ngaan pöten kaalak kön wiak ön. Pël ëak lup kaip tiak wëwë wet rëak wakaiman pöl ön. Ën lup kaip natiin eenë pöt ne arim naë oröak arim es rampewes kama wëen ingre mor saurö won sënëët. ⁶Arim wëwë ompyaut wakaiman pöt sëp wesautak omën eptaan kön wiin ompyaö yaë. Nem Nikolasre pim ingre moröröa wëwë utpetatëen kaaö yaalmë pöl arta yaalmë.

“Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët keëkë kat wiin. Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpön nook, ‘Ni wëwë kosangta këraamentëkaan ulöpörö neim ömëep,’ pël ök memaap. Këra pöment Anutuu ya lupöök wë.”

Simena kakë ingre mor sauröa ngönte

⁸Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Simena kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Ngön epët omën wot rëaupök ënëm remaap, wel wiak kaalak wal ëak öp wëaup nem ngönte. ⁹Arim këlangön kat yawi pöten ne ëwat wë. Ën omnantëen elek panë yee pötenta. Pël yeëetak kutömweri arimëen

omnant kësang wia. Ën omën narö pitëmtën, ‘Ten Yuta omnarö,’ pël ya pörök utpet wesak yenia pötenta ne éwat wë. Pit, ‘Ten Yuta omnarö,’ pël yaatak Yuta omën yaapörö won, Setenë ingre mor panë saurö. ¹⁰ Arim omën këlangön kat wiinëak yeë epten kas éénganok kat wieë. Seten pi ar narö morök elniipënëak omën naröen maan wii kaatak nuulëepnaat. Pipët ar këlangön wak imeë kët moresiar pël sënëët. Pël éenëëtak Anutuun kön wi kosang weseim wë wel wiinë pöt nook wëwë kosangët ningkën neering wakaim öpnaat.

¹¹ “Katringörök Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët keëkë kat wiin. Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp es parëaök së këlangön kat nawiipan.”

Pekamam kakë ingre mor sauröa ngönte

¹² Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Pekamam kakaan ingre mor sauröaan epël retëng é.

“Ngön epët omën öp nalaan nal nga panëëwer weëaup nem ngönte. ¹³ Ne arim kakën éwat wë. Seten pi ka pipöökë kaö sak wëën omnarö utpet kaö panë yaaurö. Pël yaaurök kön wi kosang yewesaut taë wak wë. Ën ngaan arim karip Antipas wotpil wesak nem ngönte omnaröen ök maö ima pöp omën utpet naröak arim kak Setenë ngarangk yaalmëa pörek pi mën wel wia akun pötak kasëng nenemangkën kön wi kosang neweseimaurö. ¹⁴ Pël éaurök arim wëwë utpet epël yeë epotön ne kön wiin pangk naën yaë. Ar Pekamam kakaan ingre mor sauröa naëaan narö Pelam pim ngön kaarta énëm yaaurö. Pelam pöp ngaan Pelakëñ wetete ök maan puuk Israel omnaröen morök maan animaö kön Anutuu ökre was kaaröröaan kiri ar éaut yenem öngre omp nga éaurö. ¹⁵ Ën arim naëaan naröeta tapël Nikolasre pim ingre moröröa ngön utpetatë énëm yaaurö. ¹⁶ Pötaanök ar lup kaip tiin. Ën won éenë pöt akun kot panë nentak arim naë wais oröömaat. Pël éak öp nga nem këmtak wia epwerring omën piporöaring nimëmpaat.

¹⁷ “Katringörök Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët keëkë kat wiin. Omën pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp kutömweri kaömp yapin mana pël ya pöt nem naë élëëp wia epot mempaat. Pël éak kël kölam naööta mempaat. Kël pöök yapin ngolöp nent retëng éulmëëmaat. Yapin pöt omën muntarö köpël wëën omën kël pö waapna pöpökëér éwat öpnaat.”

Tiatira kakë ingre mor sauröa ngönte

¹⁸ Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Tiatira kakaan ingre mor sauröaan epël retëng é.

“Anutuu Ruup pim itöörar es wëlengöökë ök panëöörar, omnant omnaröa lupötë wieëa pötön ityaangkaup. Ën pim ing pöwesiä aini ke

nal nent yapinte paras pël yema pöta simpelang yera pöl yeëa. Ngön epët Anutuu Ru ulöpöököp nem ngönte. ¹⁹Ne arim omnant yaautön éwat wë. Arim lup sant yaaöre kön wi kosang wesak ya wotpil mëmpöö, nemiëen yak ya ompyaö mëmpööre këlangön kat yawiem kosang sak wë pël yaaö pötön ne éwat wë. Arim wet rëak omnant eiman pöt peene il wesak ompyaö panë yaaurö. ²⁰Pël yaauröak arim utpet epël yeë pöten ne kön wiin pangk naën yaë. Öng utpet yaaö namp ngaan wakaima yapinte Sesepel pöpë ök yaë pöpönta arring öpënëak mëéaurö. Öng pöpöök pimtén, ‘Ne Anutuu tektek ngön yaaö omën namp,’ pël kaar mëak ngönën kaaröt nem énëm yaalnëauröen öngre omp nga éëre animaö kön Anutuu ökre was kaaröröaan kiri ar yaaö pöt në pël éëpënëak morök yaalmëaup. ²¹Nook pim omp nga yaaö pöt sëp wasëpënëak akun mangkën pi lup kaip natiin kaaö éaup. ²²Kat wi. Ne öng pöpöön maan yauman éëpnaat. Ën omp öng pöpring utpet yaaö pöröeta lup kaip natiin yaëen pöt nook maan këlangön munt nant pitém naë orö morëépnaat. ²³Pël éak öng pöpë wëwëeta énëm yaaurö mën wel mowiimaat. Pël éen ka nantë ingre mor saurö pöten itenak ne omën pouröa könre lup wël yaaup pöten éwat sëpnaat. Ne tapöpök ar omnarö neenem omnant yaautë kangut nimpaap. ²⁴Omën munt Tiatira kak wëaurö ar ngön utpet pöta énëm naën yaaurö. Pël yeem ngön utpet pöten omën naröak, ‘Setenë ngön öngpököt,’ pël ya pöt ar éwat nasën yaaurö. Pël yaaö pöröen epël ök yenia. Ne këlangön munt nant naningkan, om epët pëen nimpaan. ²⁵Arim wëwë ompyaö yaaö pöt kosang panë wesak ön. Pël éen nemënt kaalak akun nentak wais oröömaap. ²⁶Namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak wë nem ngönte ngaarëk weimeë wel wiipna pöp nook weëre kosang menak köpël omnaröa kaö wes moulmëëmaap. ²⁷Pël éen pi ngarangk éëe aini sungkör naö wak wë omnarö yang kaput mööna kelak unön yaë pöl köpël omën pörö elmëépnaap. Weëre kosang nem mampa pöt nem Pepapök nenaout. ²⁸Ne omën pöt menak tangewesta mempaat.

²⁹“Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këëkë kat wiin.”

Satis kakë ingre mor sauröa ngönte

3 ¹Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Satis kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Ngön epët omën Anutuu Ngëëngk Pulö wak ari 7 éak wali wak wëaup nem ngönte. Ne arim omnant yaautön éwat wë. Omnant yaaö pöt omnaröak arimëen, ‘Pit wëwëetaring wëak yaë,’ pël yenia. Ën nook arim lupötön itaangkën wel wiauröa ök wë. ²Pötaanök wal éak it nganga seë. Arim kön wi kosang yewesaö kot wieëaut sasa won sëpanok taë weseë. Arim omnant yaautön itaangkën Anutuu öëetak wotpil naënörö. ³Pötaanök ngön rë nuulön kat wiak wan pöten kön wiin. Pël éak ngön pöt ngaarëk wak lup kaip tiin. Ar wal éak it nganga

nasën eënë pöt nga omën nampë yaë pöl nem akuneten köpël wëen tapët pöt oröak kangut nampaat.⁴ Pël eëmaatak ar Satis kakaan omën narö utpetat naën yaaurö. Omën naröa ulpëen kölamöt pëen ë yerangia pöl ar wewë kölam wë. Ne arën kön wiin wotpilörö. Pötaanök arim ulpëen kölamöt ë yerangian pöl wewë kölamtaring neering wakaim öneët.⁵ Omën namp pim wewë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpökëer ulpëen kölamöp më moulmëëmaap. Pël eák pim yapinte wewë kosangta pepeweriaan kërë nemoolanganëëp. Anutu nem Pepapre pim enselöröa ööetak pi nemop pöt tekeri wesak amaat.

⁶ “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këekë kat wiin.”

Pilatepia kakë ingre mor sauröa ngönte

⁷ Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Pilatepia kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Aköp ne omën ngëëngkëp. Ne tapöp omën kë panëep. Ngaanëér Tewit pim yang omp ak sak weëre kosangring omnarö ngarangk elmëeima pöl nook kutömweri omp ak sak weëre kosangring ngarangk ëeë kanwer të wiin omën nampök newariipan. Ën kanwer wariin nampök pangk natëëpan, won pan. Ngön epët ne tapöpë ngönte.⁸ Ne arim omnant yaautön ëwat wë. Ar weëre kosang kësang won wë nem ngönte ngaarëk weiman. Pël yeem nem yapinte ëlëëp nenowasën tekeri wesak aiman pöten ne ëwat wë. Pötaanök nook kanwer të nuwiin wiaan omën nampök yok pangk newariipan.⁹ Kat wieë. Setenë ingre mor arim naë wëaurö pit pitémtén, ‘Ten Yuta omnarö,’ pël kaar yenilaurö. Pit Setenë utpetaté enëm yaaurö, Yuta omën yaapörö won. Omën pöröen nook maan arim ikanöök rar rë nuwesirak nemtok arimëen lup sant yaalnian pöten ëwat sëpnaarö.¹⁰ Ar këlangön kat yawiem kosang sak öneak nem arën ök yeniak pöt ngaarëk weiman. Pötaanök omën utpet nant yangerak wëauröaan morök elmëëmëak yangerakë wes mëëma pöt nook ar ngarangk yaalniin arim naë naarööpan.¹¹ Ne akun kot nent won sëen arim ngësë waisumaap. Pötaanök omën nampök irikor elniin arim ompyaö yaauta kangut naön ëënganëen ompyaut arim naë wia pöt kosang wes wak ön.¹² Omën namp pim wewë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöp nook Anutuu ngönëntupta möör wapta ök wesak wesir moulmëëmaap. Pël eën pi Anutuu naë kosang sak öpnaap. Pël eën nem yapintere Anutuu yapintere pim ka kaöaöökëet piik retëng ë ulmëëmaap. Ka pöökë yapinte Yerusalem ngolöpö, kutömweri nem Pepapë naëaan irapnaä.

¹³ “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët këekë kat wiin.”

Leotisia kakë ingre mor sauröa ngönte

¹⁴ Aköpök kaalak neen epël ök yenëa. “Ni Leotisia kakaan ingre mor sauröaan epël retëng ë.

“Aköp nemënt ngön yaapta pepapök wotpil wesak Anutuu ngönte tekeri wesak yaaup. Ne Anutuu omnant pout ket éa pötë pepap. Ngön epët Aköp nemtë ngönte. ¹⁵ Ne arim yaauta songönte éwat wë. Ar nemëen kaaö panë elnëëre lup sant panë elnë pël naën yaaurö. Poutepar arim naë irikor éak wia. Pötaanök arimtok kaaö panë elnëënaäk kön wiak pöt pël elnëënet. Ën lup sant panë elnëënaäk kön wiak pöt pël elnëënet. Pël eëneëtak poutepar irikor éak wi naöpan. ¹⁶ Ar pöt nemëen kaaö panë elnëëre lup sant panë elnë pël naën yaaö poutepar irikor éak yeëan. Pötaanök ne arimëen kaaö elniak wa niolamaat. ¹⁷ Ar arimtëen epël yaaurö. ‘Ten monere uröm omën nant kësang wieëaurö. Omën kësang panë pöt tenimtokéér wak ompyaö wë omën nentaañ ngöntök naën yaauröep,’ pël yak. Pël yaketak arim lupre könöt utpetatring wëen omnaröak yaköm elniipna salöröak yak. Arim lupötë omën nantëen ngöntök yeem it il tëak yool wë pöten arimënt itnaangkén wëan. ¹⁸ Pötaanök ne arën ök niamaan kat wieë. Ar nem naëaan songre sar ngolöp weë panëet wak ön. Pël éak arim koröp yool wë pipot ngep eëneëen ulpëen kölam ompyautta nem naëaan ön. Pöt arim koröp yool wë pipot omnaröak it ningankén eë sënganëen. Pël éak i kolap nenteta arim itötë wa mëen omën nantön itaampunëen nem naëaan ön. ¹⁹ Ne omën nem lup sant yaalmëa pörö pit utpet yaëen pöt ngön kosang mëak wotpil yemowesaup. Pötaanök ar kosang ngentiak lup kaip tiin. ²⁰ Kat wieë. Ne ka kanrak tauëe kontkont yaaup. Omën namp ne kontkont yemaan kat wiak kan të newiin pöt kakaati së piiring kaömp ngawi nak tenip önaat. ²¹ Omën namp pim wëwë ompyautak utpetat il wesak kosang sak öpna pöpön nook, ‘Ni nem naë wais nem omp ak urtak wel aisëak neering omnarö ngarangk eëpa,’ pël ök memaap. Pöt ne utpetat kasëng menak nem Pepapë naë pim omp ak urtak wel aisëak omnarö ngarangk eim wë pöl arta eëneëet.

²² “Katringöröak Ngëëngk Pulöök ingre mor sauröen ngön ök yenia pipët keëkë kat wiin.”

Kutömweri omnarö Anutuun yaya maim wë

4 ¹ Aköp ngön ök neë pet irën ne wangar yemangk wesak itaangkén kutömweri kan newer të wieëa. Pël eën omën këm ngön naö yaan kat wiin nem wet rëak kuup ngönöökë ök ngönaak neea tapöpök kaalak epël yenëa. “Ni eprek apér. Pël eën omën énëm orööpnataön pet elniimaan,” pël yenëa. ² Pël yenëaan taptakéér Anutuu Ngëëngk Pulö pim weëre kosangöök nem naë oröön itaangkén kutömweri Aköpë ur nent wiaan Anutu pötak wel aisëeëa. ³ Pim keëre wot kante kël këp möaö naöörarën yapintepar saspaare konilian pël yema pöörarë ök pengpeng yeëa. Pël eën iere kasir naö pim urtak wirö kaörok elmëeëa. Iere kasir pö kël këra ép koröp oröa naöön yapin emeral pël yema pöökë ök yeëa. ⁴ Pël éaan ur nant 24 éak omp ak urtak wa taap elmëak wieëa. Pël éaan

ngarangk naröeta 24 tapël éak ur pötë wel aisëeëa. Pit ulpëen wali kólamörö mëak ul koolötök ket éaut omp aköröa yewaëa pötë ököt pitëm kepönötë waéak wëa. ⁵Pël één Anutu pim ur wel aisëeëa pötakaan kent tangar mënak tangre kaö kësang yera. Pël yaëen pim urta itékëél es wéleng 7 éak yokota. Es wéleng pöt Anutuu Ngëëngk Pulö. ⁶Ën ur pöta itékëél omën nent i kaore könítötë ök pan nent wieëa.

Pël éaan kutöm omën mor kong nent wëwëetaring narö tekrak wëa. Pörö omp ak urtak wirö kaorok éak tauëea. Pitëm it ulopöt kësang pan, koëlaan kasngaël pangk éak oröeëa. ⁷Kutöm omën wëwëetaring pörö, namp kent nga laionöröa ököp, namp pol purmakaö ompöröa ököp, namp pi it omën këëre wot kan waup, én namp int tuparöa ököp. ⁸Kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörö pit wer 6 éak uteëa. Ën pitëm it ulopöt kësang panë oröeëa. Pöt weratë tomökölaan ikanöököl poutë pangk éeëa. Pit pël éak wë Anutuun yaya yaaut leng naën, röökre két poutë epël maim wë.

“Aköp Anutu ni weëre kosang pout weëaup.

Ni wakaimaupök wëen om wakaim ömëëp.

Ni ngëëngkëp, ni ngëëngkëp, ngëëngk panëëp.”

⁹Kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörö pit Anutu omp ak urtak wel aisëeëaup wë wakaim om öpnaap piin yaya maimeë ping wesak mëak yoëre érëp maim wëaurö. Pit pël yaëen ¹⁰ngarangk 24 pörö pit Anutu omp ak urtak wel aisëeëa pöpë naë rar rë mowesirak yangerakél tok oriak wë omën wakaim öpna pöpön, “Puukëér weëre kosang pepap,” pël weseë pitëm omp ak ul koolötök ket éa pöt perak urta ikanöök wiak yaya ngön epël maim wëauro.

¹¹ “O Aköp, ni tenim Anutu.

Nuukëér kaö panëëp.

Ten pourö yaya niaimeë ping wesak niak nimtë naë weëre kosang wia pël yenian kë yes.

Nimtok omnant él epot pout ket éaup.

Nuuk wiaapënëak kön wiak ket één om wia.

Pötaanök yaya yenian kë yes.”

Sonök pep newer pesöm éak wii tëak wiaan itena

5 ¹Ne kaalak itaangkén Anutu pi omp ak urtak wel aisëeë pim mor yaapkëëwesi pep newer weëa. Pep pöweri retëng nant koëlaan kasngaël éeë. Pël éaan omnaröök wilak sangk kelpanëak pep pöwer tep möak wii 7 éak të ulmëeëa. ²Pël éaan ne itaangkén ensel weëre kosangring nemorök ngön é olëak epël ya. “Omën wotpil talëpök pep epweri wii 7 éak tëa epot pangk ilak pepewer wilëpën?” ³Pël yaan omën nampök o kutömweriaan ma e yangerakaan ma yang epra ikanöökëlaan wotpil nampök pep pöwer wilak itaampnaataan kengkén nasën éaut.

⁴Pël een ne itaangkën wotpil nampök pep pöwer wilak itnaangkën een ing kësang panë eaut. ⁵Pël een omën ngarangk nampök epël yenëa. “Ni ing anganëp kat wi. Yutaë kurmentëkaan kent laionöpë ök weëre kosang panë namp orök wë, Tewitë ru äap. Pim wëwë ompyautak utpetat il wesaupök yok pangk wii 7 pöt pout ilak pep pöwer wilëpnaap.”

Son pi Sëpsëp Ruupön itena

⁶Pël neaan ne itaangkën Sëpsëp Ru namp tauëea. Pöp omën mënauröa ök pim koröpöök èmpöl eëea. Pi Anutuu omp ak uröttere kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröere ngarangköröa tekrap tauëea. Pim kepönöök watöt 7 eak oroeëa. Èn itötta 7 tapël eak wëa. It 7 pöt Anutu pim Ngëengk Pulö, kaare yang poutë wes mëen pangk eak wë pö. ⁷Pël een ne itaangkën Sëpsëp Ru pöpöök së Anutu pi pim omp ak urtak wel aisëak wë pep pöwer pim mor yaapkëëwesiil wali wak wëen kama yeön itenaut. ⁸Pël yaëen kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröere ngarangk 24 pörö Sëpsëp Ru pöpë naë së rar rë mowesirak yangerakél tok oria. Pit omën intötäe ök nant neenemot wak, èn söwar koolötök ket eä nantta neenemot wak wëa. Söwar pötë öngpök omën nant Anutuun kiri ar een es koulöp köp nga kampöt ngaarék yawisa pöt wieëa. Ès koulöp kamp ompyaoë omnaröa Anutuun yayaare kimang yamëeaut. ⁹Pit pël eak tan ngolöp nent epël yema.

“Ni omën wotpil kaö panëep, pepeweri wii tää pöt yok pangk wa ilumëep.

Omën naröak ni nimëngkën wel wian.

Pël een wel wian pötak omnarö kaalak Anutu pimëen kama waup. Yaap, ni omën möönre koröp naore naö, ngön nerere ner, yang poutëerö waup.

¹⁰Nuuk maan pit niiring kaö sak wë kiri ar yaauröa ök sak tenim Anutu pim inëen sak omnaröaan kimang yamëem wëaurö. Pël eak pit yangeraké omnaröaan ngarangk elmëepnaarö.”

Omën pourö Sëpsëp Ruupön yaya maim öpenaat

¹¹Pël yemaan ne kaalak itaangkën ensel selap pan këm top eak yaan kat wiaut. Ensel pöröen sangk kelén pöt selap pan tausenre milion pöta ök yes. Pit omp ak uröttere kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröere ngarangkörö wa taap eak tauëe ¹²ngön eak epël ya.

“Sëpsëp Ru omnaröa mën wel wia pöp pi omnant poutë kaö saup, poutë pepap, èwaare weëre kosangre èwat wieëaup pël yamëem yaya maimeë ping wesak yemaan kë yes.”

¹³Pël yaan ne kat wiin omnant pout Anutu pim mor ket ea, kutömweriaan yangeraké, i kaöökaan yangra ikanööké, pötök ngönaak aö yesëen ne kat wiin epël ya.

“Anutu pim omp ak urtak wel aisëeaupre Sépsëp Ruup piaripön
yöore ärépre yaya maimeë ping wesak mäak weëre kosangöt piarpim
naë wia
két élötë pél maim öpa.”

¹⁴Pél yaan kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröak, “Yaap,”
pél yemaan omën ngarangk pörek wëa pörö piarpim ikanöök rar rë
mowesirak yangerakél tok oriak yaya yema.

Sépsëp Ruupök wii 6 éak taea pöt pepeweriaan il olëa

6 ¹Ne kaalak itaangkén Sépsëp Ru pöpök pepeweri wii 7 éak téeëa
pötëaan wan pö il yoola. Pél een ne kat wiin kutöm omën mor
kong nent wëwëetaring pöröakaan nampök ngön éak yaan kat wiin pim
kém ngön pömpel tangre kaö ket éak yarëem epél yema. “Ni wais.” ²Pél
yemaan ne kaalak itaangkén pol os kólam namp wëa. Pöpë rangk omën
namp raëep wak wel aisëak wëa. Pél een omën pörek wëauröak pi ul
nent waë yemoulmë. Pöt omën nga wotöök yesauröa ulötë ököt. Pél een
pi omën nga éak il yewesauröa ök nga éak il mowasëpënëak sa.

³Sépsëp Ru pöpök kaalak pepeweri wii téeëa munt 2 pö il yoolaan ne
kat wiin kutöm omën wëwëetaring pöröakaan munt nampök, “Ni wais,”
pél yema. ⁴Pél yemaan pol os munt köp möaö namp yaarö. Pöpë rangk
omën namp wel aisëëa pöp pi omën könömöt wël yaaö nent sikel pél
yema pöt wali wak wëa. ⁵Pél een ne kat wiin kutöm omën mor kong nent
wëwëetaring pöröa tekraakaan nampök epél yema. “Omnaröa ya lupötë
kaömp nant utpet mowasën umön rë sëën ngöntök eëp. Pél yeem kaömp
öpënëak yaëen kaömp ompyaut kap kot nentak wesirak mon kësang 3
kina pöta ngönt wesak mangkén sum eëpnaat. Ën tapél kaömp utpetat
kap kot nentepar nent pötë wesirën mon 3 kina tapél sum eëpnaat. Pél
eëpnaatak ni kaömp utpet yewasën pit olip kolapring nant ar eëre wain i
në pél eëpnaat ngöntök eëpanëen olipre wain yaat utpet mowasngan.”

⁷Pol Sépsëp Ruupök kaalak pepeweri wii téeëa munt 4 pö il yoolaan
ne kat wiaan kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pöröakaan
munt énëm nampök, “Ni wais,” pél yema. ⁸Pél een ne itaangkén pol os
koröpöök kaplak ilëa namp wëa. Pöpë rangk omën namp wel aisëëa pöp
pim yapinte Wel pél yema pöp wëa. Pél een omën pim énëm waisa namp
pim yapinte Wel Kak pél yema pöpta oröak wëa. Pél een omën kutömweri

wëa pörök yanger kom äak lup 4 wesak piarip yang lup ner menak omën yang pörek wëaurö mën wel wiipënäk weëre kosang yemangk. Pit epël eëpnaarö. Pitëmënt nener mën wel wiire än narö këenëën ya sak ilak wel wi, narö yauman ke nentere nent wak wel wiire narö animaö ngaaröök mën wel wi pël eëpnaarö.

⁹Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii téeëa munt 5 pö il yoolaan ne itaangkën omën wel wia naröa könörö Anutuu kiri ar yaaurekë ikanöök wëa. Pörö pit ngaantak Anutuu ngönte taë wes wak wë tekeri weseima pötaanök köore tokörök mëngkën pitëm könörö Anutuu naë wëa. ¹⁰Omën kön pörök ngön è olëak maap epël yema. “O Aköp weëre kosang pepap, ni këekë wesak wotpil yewesaup. Ni akun taltak yangerakë omnaröaan ngön ya mënak pitëm ten nimëna pöta kangut mamp?” ¹¹Pël yemaan Aköpök omën kön pörö ulpëen kólam waliit neenemot menak epël ök yema. “Ar kaalak akun kot nent kë seim wëen arim kar arring ya ngawi yamëngka narö mën wel wiipënäk yaö mëea pörö pitta mën wel wiinak ne kangut arim köore tokörö mempaat.”

¹²Pël yemaan ne itaangkën Sëpsëp Ruupök kaalak pepeweri wii téeëa munt 6 pö il yoolaan moup kësang panë nempel yamö. Pël eën këtëp kaip tiak maan ne itaangkën poë koröp kouukë ök sak koö oalaan ngoonöpta tapël kaip tiak maan omën iitë ök köp möak wëa. ¹³Ën ariatta kutömweriaan ti yangerak ngentiin itaangkën këra nantë ulöpörö köp namöön wiaan kent möak tö oalaan wia pötë ök yaë. ¹⁴Ën kutömwerta këra épötë pesöm mö yawi pöl eën won yesën kaö kusre rosiratta tiak nerekaan nerekë yaë. ¹⁵Pël yaëén yang omp aköröere ngarangkörö, nga omnaröa wotöököröere monere uröm omnarö, omën weëre kosangringöröere omën pourö, inëen ya yamëngk pöröere omën yaap wëa pörö pit pourö yang öngöpre rosiratë kël öngöp kësangötë élëep ilëak wëa. ¹⁶Pël äak pit ngön è olëak epël ya. “Këlre rosirat pelak ngep elniip, Anutu pim omp ak urtak wel aisëeë itningampanëen élëep ilepenaan, Sëpsëp Ruupökta ya sangën elniipanëen. ¹⁷Akun kaöaö yaaröön kangut nimpa pöt peene yok oröak wia. Pël eën Anuture Sëpsëp Ruup piarip ya sangën elniipnaan yaë. Pötaanök omën talëpökëer nga pöt il wasëpën?”

Israel omën 144,000 pörö Anutuu yaö elmëa

7 ¹Ngön pöt pet irëen ne itaangkën ensel 4 äak yang kaö 4 pötë taueëa. Yang kaö 4 pötëaan kent 4 tapël äak wais i kaore yang, wiire këra pöt möak utpet waspanäk ensel pörök il warieëa. ²Pël eën ne itaangkën ensel munt namp këtëpë yengampialaan oröak yawisen itenaut. Pi Anutu, wëwë pepapë, omën nent omnarö pimëen yaö wesak yapin mowiipna pöt waki is ensel 4 äak Anutuuk yangerere i kaö utpet wasëpënäk weëre kosang mena pöröen ngön è olëak ngön kosang yamëem ³epël yema. “Ar peenëer teëntom i kaore yang, wiire këra

pöt utpet wasnganok. Kot nent kor wëen wet rëak omën tiarim Anutu pim inëen yaaurö pimëen yaö wesak yapinte pitém ë kosatë mowiinak ënëmak yok pangk utpet wasënëët.”⁴ Pël yemaan ne kat wiin öngre omp Anutuuk pimëen wesak yapin mowia pörö sangk kelën 144,000 pipël Israel omnaröa kurötë saulaan yaarö.⁵ Pit epël ea.

Yuta pim kurmentëkaan 12,000,
 Rupen pim kurmentëkaan 12,000,
 Kat pim kurmentëkaan 12,000,
⁶ Asa pim kurmentëkaan 12,000,
 Naptalai pim kurmentëkaan 12,000,
 Manasa pim kurmentëkaan 12,000,
⁷ Simion pim kurmentëkaan 12,000,
 Liwai pim kurmentëkaan 12,000,
 Isaka pim kurmentëkaan 12,000,
⁸ Sepulan pim kurmentëkaan 12,000,
 Yosep pim kurmentëkaan 12,000,
 ën Pensamin pim kurmentëkaan 12,000.

Omën piporö Anutuuk pimëen wesak pitém ë kosatë yapin mowia.

Omën kësang panë Anutuun yaya mëëa

⁹ Ne omën pöt itenak kaalak itaangkën omën kësang panë wa top ëak wëa. Pöröen omën nampök yok pangk sangk naalpan. Omën pörö möönre koröp naore naö, ngön nerere ner, yang poutëerö wais erën ea. Pit Anutu, pim omp ak urtak wel aisëeëaupre Sëpsëp Ruup piarpim itékëél tauëea. Pitém wëwë ompyautak utpetat il wesautaan ulpëen kölam waliirö mëak kewis komöt wali wak wëa. ¹⁰ Pël ëeë ngön ëak epël ya. “Tiarim Anutu, pim omp ak urtak wel aisëeëaupre Sëpsëp Ruup piaripök tiar utpetetakaan kama nuun ompyaö wë.” ¹¹ Pël yaan ensel pouröak Anutu, pim omp ak urtak wel aisëeëaupre ngarangk 24 pöröere kutöm omën mor kong nent wëwëetaring pörö wirö wa taap elmëak tauëea. Pël ëak pit omp ak urta itékëél rar rë wesirak tok oriak Anutuun yaya mëak ¹² epël yema.

“Yaap, tenim Anutu,

ten nimëen ërëpérëp ëak ping wesak yeniak.

Ëwat pout nimtë naë wiaan yayaare yoöre ërëp yeniak.

Nuukëér weëre kosangring wëaupök

omnant pout pangk ngarangk yeëaup.

Omën pipot pout nim naë wiakaim wiaapnaat.

Yaap.”

Omën eporöa këlangön kat yawia pöt pet ira

¹³ Pël yemaan ngarangk 24 pöröa naëaan nampök neen epël pëël yenëa. “Omën ulpëen kölam waliit mëa eporö talörö? Tarëkaan waisa?”

¹⁴Pël neaan ngön kangit epël yemak. “O kaöap, ne köpël. Nimtokëer ëwat wëen.” Pël maan puuk epël ök yenëa. “Omën eporö pitém kööre toköröa këlangönë öngpökaan waurö. Pitém ulpëenöt Sépsép Ruupé iitak iirak kõlam wesaurö. ¹⁵Pötaanök pit Anutu pim omp ak urta itékëel tauëe këtre röök poutë pim ngëengk tuptak pimëen inëen yaalmëem yaya maim wëaurö. Pël een Anutu pimënt pim omp ak urtak wel aisëeë ngarangk yaalmëaup. ¹⁶Pit kaalak keenëen ëëre iiten è pël naëpan. Ën këtepöktä nga elmëere omën nantë es nga naöök pitëk isö pël naëpan. ¹⁷Sépsép Ruup omp ak urta luptak wëa pöpök pit ngarangk elmëak mës wak së i kôlokta yoolëaurek së wewë kosangta iit kol mangkën nëmpnaat. Pël een Anutuuk pitém ing telapöt tum mokorak won mowasëpnaat.”

Sépsép Ruupök pepeweri wii téeëa 7 pö il olëa

8 ¹Sépsép Ruupök kaalak pepeweri wii téeëa munt 7 pö il yoola. Pël een kutömweriaan ngön nent naëen wieë akun kot nent ap aöa pöta ök won yes. ²Pël een ne itaangkën ensel 7 èak Anutuu ëoetak tauëe kuup 7 tapël èak yeön itenaut. ³Pël een ensel munt namp wais Anutuu ur kiri yaalmëauta naë taö yeö. Pöp pi söwar koolötök ket èa neweri omën nant köp nga kamp ompyaut wiipënëak wak wais taö yeö. Pël een pi omën es koulöp köp nga kamp ëepna pöt kësang panë mangkën yeö. Omën köp nga kamp pöt Anutuu kiri yaalmëaurek ur koolötök ket èa pötak kiri ar een es koulöp köp nga kamp ompyaut ngaarék yawisem Anutuu omnaröa pimëen yayaare kimang yamëea pötring erën eepënëak mangkën yeö. ⁴Pël een ensel Anutuu ëoetak tauëeä pöp pi omën köp nga kamp pöt moresi wak wë ar een es koulöpö ngaarék yawisem Anutuu omnaröa pimëen yayaare kimang yamëea pötring erën èak yawis. ⁵Pël yaëen enselëp pi söwar pöwer omën köp nga kampöt wiaan wak Anutuu ur kiri yaalmëautakaan es newes korak söwarweri wiak yangerak yoola. Pël een kent tangar mënak tangre kaö kësang yeraan moup yamö.

Ensel 4 èak kuup mëna

⁶Ne pöt itenak kaalak itaangkën ensel 7 pörö pitém kuup 7 èak wak wëa pöt mëmpënëak yaë.

⁷Ensel wet kaal réa nampök pim kuupö wet réak mëngkën kopi kësangpel ép ulöpötring yepelén esre omën iitring ngentiak yang lup ner pour es kot won yes. Ën yang lup neraar om wia. Lup es kota pörek omnant wieëa pöt wiire këraare nön pout es kot won panë yes.

⁸Ën ensel 2 pöpök pim kuupö yamëngk. Pël een tomönötë ök nempel es yokotön olaan i kaöök yengenti. Pël een i kaö è naö kaip tiin omën i sëen naöörar om wieëa. ⁹I kaö è omën i sa pöök animaö wëa pörö pourö wel wiin wangat pout utpet yaë.

¹⁰Ën ensel 3 pöpök pim kuupö yamëngk. Pël een ari naö es kalaö newesi yokot pipël pan kotak kutömweriaan ti yangerak yengenti. Pël

yaëen iitre i rëepöt pout kom éak 3 yes. Pël éen ari pöök ngentiak yang nera iit ngep éen munteraarëet om wieëa. ¹¹ Ari ti ngentia pööké yapinte welakre kakam pël ya. Pötaanök i we naöökél wieëa pöt welakre kakam sëén we naöörarë wieëaut om ompyaö wieëa. Pël éen omën narö kësang i welak yaaö pöt nak wel yawi.

¹² Pël yaëen ensel 4 pöpök pim kuupö yamëngkén këtep kom éak rongan 3 yesën ngoonöpre ariatta tapël yaë. Pël éen këtre ngoonre ari rongan 3 pötëaan nent mëngkén lup nent éwa naën nenteparökëer éwa yaë. Pël éen këtëkre rö kanötë lup nentak éwa naën wiaan lup nenteparökëer éwa yaë.

¹³ Pël éen ne itaangkén int tup kësang panë nemor wal éak mopöök yesën kat wiaan int pöpök ngön éak epël ya. “O yaköm, yaköm, yaköm pan. Ensel munt 3 pöröak pitém kuupöt mëmpna pötak yangeraké omnaröa naë utpet kësang panë nempelëar nempel éak orööpnaan yaë. Yang omnarö tol éëpën?”

Ensel 5 pöpök kuup mëna

9 ¹Ensel 5 pöpök kuup mëngkén ne itaangkén ari naö kutömweriaan tiak wais yangerak ngentiak wieëa. Ari pö ensel nampönök ya. Ën ne itaangkén yang öngöp wali panë naö wieëa. Pööké leng éa pörekén ne köpël. Yang öngöp pööké kiet ensel pöp mangkén yeö. ²Pël éak puuk öngöp pööké kanwer té wiin es koulöp naö öngöpöökaan oröak yawis. Es koulöp pö es kësangôte koulöpööké ökö. Pël éen es koulöp pöök këtëpre mop epö ka wariin koö yoola. ³Pël éen es koulöpöökaan mop narö oröak yangerak yeira. Pöröa kant yamëngka nga pöt körngapöröa yaë pöl yaaurö. ⁴Pël éen kutömweri wëauröak pitén epël ök yema. “Ar nönre këra, wiire omnant ke nampre nampöt e yangerak oröak wë epot pout utpet wasnganok om mait elmëen. Ën omën Anutuun yaö éak pitém é kosaté pim yapinte nawiin piporöakëer utpet mowasën. ⁵Ar ngoon 5 pöröa öngpök omën piporö utpet moweseim ön. Pël éenëétak mën wel mowiinganok.” Pël yemaan mop pörö omën narö kant mënak këlangön yemongawis. Pöt körngap nampë omën namp kant momkëna keëm kat yawi pita ök yeëa. ⁶Ne omën pipot poutön itenaup. Pipot ngoon 5 pöröa öngpök orööpna pötak wel wiipna kanten ap kësang panë wasëpnaatak pangk kangk nokoirpan. Pit wel wiipën kön wiak pël éëpnaatak pangk pël naëpan.

⁷Ne itaangkén mop pörö pol osöröa ngaöök sëpënëak kopëta wes ulmëen wë pöl éak wë. Mop pöröa kepönötë omp ak ul koolötök ket éautë ököt waëak wëa. Këëre wot kan pöt omnaröa ökörö. ⁸Ën pitém kepön épöt, öngöröaatë ök wali panëët oröeëa. Kë pöt kent nga laionöröaatë ök panëët oröak wëa. ⁹Pitém ripatë aini ngilöatë ököt ngep éeëa. Ën wer pöt pol osöröa teënt ngaöök sëpënëak kaaratë nga é raare wisangöt wa wiin wak weruak yesën u

kësang ya pöl ya.¹⁰ Pitém suut körngap pöröaatë ököt. Wap nantta omnarö wesirën keëm kat wiipnaat suutë oröeëa. Pitém nga eëpna pöt suutë wëa pötök omnarö ngoon 5 pöröa öngpök utpet yemowas.¹¹ Pit pouröa kepönöök omën omp ak namp wëa. Omp ak pöp ensel yang öngöp wali panëöökë ngarangk wëa pöp. Pim yapinte Yuta ngöntak Apaton, Krik ngöntak Apolian, ën tiarim ngöntak, "Omën omnant pout utpet yewesaup," pël apenaap.

¹² Këlangön kësang wet kaalte, kuup 5 pöökë mëngkën oröa pöt peene pet yair. Këlangön munt nentepar om wia, ënëmak orööpnaatepar.

Ensel 6 pöpök kuup mëna

¹³ Ensel 6 pöpök kuup mëngkën ne kat wiin ngön nent yeem ya. Ngön pöt ur Anutuun kiri yaalmëäö koolötök ket äa pim itékëel wieëa pöta tepön 4 pötëelaan oröak¹⁴ ensel 6 kuupö wak wëa pöpön epël ök yema. "Ensel utpet 4 äak i kësang Yupretis pël yema pömeri pouuk wii kaatak wë piporö kan wes mëen sëp," pël yema.¹⁵ Pël yemaan ensel 4 pörö kama wël è yemoulmë. Ensel utpet pörö, yangerakë omën pourö kom äak rongan 3 wesak nentakörö mën wel mowiin nenteparëérö om öpnaat pël maan pitök ya pöt mëmpénëak kor wakaima. Pitém pël eëpna pöt ngaantakëér krismakiire ngoon, këtre aöa akun pöt mowia.¹⁶ Pit pël eëpénëak kan yesën pitém nga omën pol osöröa rangk wel aisëak wëa pörö pitring yes. Pitém sareet pöt kësang pan, 200 milion pël aan kat yawi.¹⁷ Èn pol osöröere pitém rangk omën wëa pöröen wangartak epël itenaut. Omnaröa ripatë aini ngilöat ngep eeëa. Èn pötë retëngretëng eeëea pöt epot. Köp möaare kunöm ka uraare kop retëng ka ura pöt piték pangk eeëa. Pol osöröa kepönöt kent laionöröa kepönötë ök seëa. Pël een pitém këmötëaan kël kop retëng ka ura es yokota nantring koulöpre wëlengöt yaaröa.¹⁸ Pël een pitém këmötëaan kël kop retëng ka ura es yokota pötring koulöpre wëlengöt yaaröa 3 pötök yang omnaröa naëaan rongan nentak wëa pörö pourö mën wel yawiin nenteparë wëaurö om wë.¹⁹ Pol os pöröa weëre kosang pöt këm kanre suutë wieëa. Pitém suut pöt kamalöröa ököt, kepönotta wëa. Su pötökta omnarö möak utpet wasëpnaat.

²⁰ Pol osöröa këmötëaan omën utpet 3 äak oröa pötök yangerak omën rongan nentak wëa pörö mën wel wiipénëak nentepar pël naalmëen yaë. Pël yaëen omën wel nawiin pörö lup kaip tiak utpet yaaut sëp newasën yaë. Pël äak pitém omp akkaar aini koolre siluwaare parasötök ket eeëre këraare këlotök omën kön ket äaut sëp newasën yaë. Omën kön pöt itaampööre kat wiire kan ing è pël naëen yaëtak pötëen yaya yamëëa pöt sëp newasën yaë.²¹ Pël yeem nga eeëre kemp è, wëwë utpet öngre omp nga eeëre omën köntak këkain è pël yaaö pöttä sëp newasën yaë.

Enselëpök Son pep newer mangkën na

10 ¹ Ne omën pöt yaaröön itenak kaalak itaangkën kutömweriaan ensel weëre kosangring munt namp yeira. Pöp pim koröpöök

kepilöt pe ëen kepönöök iere kasirö wesirak wëa. Këëre wot kante pöt kët ket éak mëak éwa ëeëa. Ën ingesar pöt es wëlengöökë ököp. ²Pi pep kot newer wilak wali weëa. Pim ing yaapkëëwes i kaöökë rangk mësëak katnëëwes yangerak mësëak wëa. ³Pël ëeëaupök kent laionöpë ya pöl maap ngön ë olëak aan tangre kaö akun 7 éak yera. ⁴Pël yaëen ne ngön pöt retëng ëëmëak yeem kat wiin kutömweriaan ngön nent epël yenëa. “Tangre kaö akun 7 éak yeraan ngön aan kat wian pöt ni retëng ëënganëp könöök wa wi,” pël yenëa.

⁵Pël yeneaan ensel nem wet rëak itaangkën pim ingesar nas i kaöokre nas yangerak pël éak wëen nem itena pöpök kaalak o kutömweriil pim mor yaapkëëwes ngaarëk wesak wë ⁶Anutu wakaim öpnaapök, kutömrë yang, i kaore omnant pötë wieëa pöt pout ket éa pöpë yapintak ngön kosang wesak epël ya. “Anutu pi omnaröaan kor wakaimaup, kaalak naöpanëep. ⁷Ensel 7 pöpök pim kuupö mëngkën Anutuu ngön élëëp ngaanëer pim inëen ru tektek ngön yaauröen ök mëea pöt kë orööpnaat.”

⁸Pël yaan ngön nem wet rëak kutömweriaan ök neaan kat wian taptak kaalak epël yenëa. “Ni së ensel i kaöokre yangera rangk tauëëa pöpë pep wilak wali wak öpna pöwer kama öm.” ⁹Pël neaan ne enselëpë naë së pep kot pöwer nampënëak maan pi epël yenëa. “Ni pöt num. Nim këmtak kapulak kant mënak numë pöt ngëntötë ök misëng pan ëëpnaat. Pël ëëpnaatak yaatak së wieë welakre kakam éak nga ëëpnaat.” ¹⁰Pël neaan ne pep kot pöwer pim moresiaan wak naut. Pël ëen nem këmtak kapulak nëen ngëntötë yaë pöl misëng pan éaut. Ën yaatak së wieëak kaalak welakre kakam éak nga éaut. ¹¹Pël ëen ne epël kat yawi. “Ni kaalak omën yang kaö nantë neenem ngönöt yaaore pitëm omën omp aköröa naë orööpna pöt tekeri wesak maim öm.”

Omën naarök Anutuu ngönte ök apnaat

11 ¹Ne ngön pöt kat wiaan nampök sungkör ök naö nenak epël ök yenëa. “Ni wal éak ök epö wak së Anutuu ngönën tup kaöetere ur pimëen kiri yaalmëautak epööring ök wiak omën pörek piin yaya yamëëa pöröen sangk kelum. ²Pël ëëmëëtak tup ka ngëëngkta ém pipö ök wiinganëp, mosëp. Pipöökë öngpök Anutuu omën ngönën köpélöröaan yaö maan pit Yerusalem ka ngëëngk pipö krismaki nentepar nent ngoon 6 pöröa öngpök ka pö utpet wasëpnaat. Pötaanök ök wiingan. ³Pël ëen omën naar nem songönte tekeri wasëpnaan wes mëëmaat. Ne piarip wes mëen nem ngönte tekeri wesak apnaataan kaplak ilaim wëen krismaki nentepar nent ngoon 6 pörö pet irëpnaat.”

⁴Omën pöaar këra olip rikötre rampeetë rangina yaë pöl yangera pepap, Aköp, pim ööetak éwa yaaawaar. ⁵Omën namp piarip utpet mowasëpën wesak elmëëpna pöt es wëlengöörar piarpim këmteparëaan oröak mokotöpnaat. Yaap, omën piarip utpet mowasëpna pörö akun

tapëtakëér wel wiipnaarö. ⁶Piarip kutömweriaan weëre kosang wak akun piarpim Anutuu ngönte aö sëpna pötë piaripök kopi nepelën eëpënëak maan nepelën eëpnaat. Weëre kosang tapööring i epot pout kaip tiak omën i sëëre yangerak omnant këëre ngaat orö pël eëpënëak maan pël eëpnaat. Piaripök ya pöt mëmpënëak kön wiipna pöt pangk eëpnaat.

⁷Piarpm Anutuu ngönte ök aö seimeë së pet irëpna pötak animao utpet nga namp yang öngöp wali panë pöökaan oröak piaripring nga elak puuk piarip mën wel mowiipnaawaar. ⁸Pël eën omën pöaarë sokuraar ka kësang piarpim Aköp kéra yetaprak möön wel wia pöökë kamtaöök mowiin wiaapnaat. Ngön nokoliitak ka pöön Sotomre Isëp pël ya. ⁹Pël eën omën möönre koröp naore naö, ngön nerere ner, yang poutëaan narö wais erën eák piarpim sokuraarön iteneimeë së kët 3re eën kët kaö nent pël sëpnaat. Pël eëpnaatak omën nampöcta itenak wak së welaaröa yangaöök moweerëpnaaten kuure mak nemaan eëpnaat. ¹⁰Pël eák yangerakë omën pourö piarpim wel wia pötaan yak èrëpérëp eák këëre kaömp ngawi nak nener omnant yowe mampnaat. Pöt yangerakë omën pörö utpet yaëën Anutuu tektek ngön yaaö omën pöaarök pit këëmre këlangön menak utpet moweseima pötaanök.

¹¹En kët 3re kaö nent won sëen Anutuu pim omën wel wia pöaar wewëeta émö mangkën kaalak öp sak tauaan omën pourö piaripön itenak kas kësang pan yaë. ¹²Pël eën piarip kat wiaan kutömweriaan ngön naö ngön eák epël yema. “Arip e ngaarékél apree.” Pël maan piarip kan aprö is kutöm kepilötë öngpök iléak yesën kööre tokörö itenaut. ¹³Pël eën akun tapëtakëér moup nempel möak ka kaöaöökë lup ner utpet wes yoolaan lup ⁹eák om wia. Moup yamöön omën 7,000 ka kaöaöökë lup nerak wëaurö wel wiin, lup ⁹pötë wëaurö om wë omën pörek oröa pöten itenak kas kësang panë yeem Anutu kutöm pepapë yapinte wak isak yema.

¹⁴Këlangön kësang 2 kuup 6 pöökë mëngkën oröa pöt peene pet yair. Këlangön 3 enëm panë pöt, peene tapët orööpnaan yaë.

Ensel 7 pöpök pim kuupö mëna

¹⁵Ensel 7 pöpök pim kuupö mëngkën kutömweriaan omën naröak ngön e oléak epël ya. “Tiarim Aköp Anutu pi Kristo pim Yaö Mëëaupring omnaröa kaö sak wë om wakaim öpnaap.” ¹⁶Pël yaan ngarangk 24 Anutuu ööetak pitëm omp ak urötë wel aisëeëa pörö pit rar rë mowesirak tok oriak Anutuun yaya yamëem ¹⁷epël yema.

“O Aköp Anutu, weëre kosang pout wieëaup,
ni ngaanëér wakaimaupök peeneeta wëen.

Ni nimte weëre kosang kësangö wak omp ak sak ngarangk yaalniin.
Pötaanök ten niin yoöre èrëp yeniak.

¹⁸Yangerakë omën niin köpélörö ya sangën elnieim wë,

ën nim pitémëen ya sangën elmëämë pöt yok peene yaarö.

Nim omën wel wiauröa wël éak kangut mampë pöteta yok yaarö.

Peene nim inëen ru tektek ngön yaaö omën pöröere ën nim omën pourö, kotre kaö,

niin kasinkasin yaalnia pörö pit ompyaö kangut mampëep.

Pël éak omën yang omnarö utpet yewesauröeta utpet mowasumëep.”

¹⁹ Pit ngön pöt ök më pet yairén Anutuu tup ngëengk kaöet kutömweri wia pöt kan tëen ne itaangkén Anutu pim umkek Mosesë ngön kosangöt wieëa pöt tup pöta kakaati wia. Pël éen ne itenaan kent tangar mënak tangre kaö rëak moup möak kopi kësangpel ép ulöpötring yepel.

Öng nampre kamal kësangëpë ngönte

12 ¹Ne itaangkén kutömweri retëng kësang nent yaarö. Pöt öng nampök pim koröpöök kétüpök ulpëen ket éak mëak wëa. Ngonöp pöt pim ingesiärë iri wëa. Ën kepönöök pöt ari 12 pötök ul ket éak waëak wëa. ²Pöt ru yak wë wilépënëak lel yailén këlangön kësang kat yawiem merek ya. ³Ën omën munt nantta kutömweri taprek yaarö. Omën pöt kamal kësang panë nemorë ök sak wëa. Pömor köp möaumorök pim kepönöt 7 éak wëen watöt 10 éak pötëaan oröeëa. Ën omën omp aköpë ulöt 7 éak pim kepön 7 pötë waëeëa. ⁴Pim su pömentök kutömweri möak ari tit nent ti oalaan tit nentepar pëen om wë. Pël éaan kamal pöp öng ru wilépënëak yaaö pöpë itékëél së nga kor taö yeö. Öng pöp rungaap wilén pi wa némpënëak pël yaë. ⁵Pël éen öng pöpë yokot énëmak yangerakë omën pourö weëre kosangring ngarangk elmëepna pöp yawil. Pël éen akun tapëtakéér pit rungaap teéntom panë wak yes, Anutu pim omp ak urtak wel aisëeëa pöpë ngësë. ⁶Pël éen öng pöp kan kas së yang lup omën won ner, Anutuuk mangkén krismaki nentepar nent ngoon 6 éak wëen ngarangk éak kaömpre omnant mampënëak yema.

⁷Ne kaalak itaangkén kutömweri nga kësang panë nempel yaarö. Nga pöt Maikelre pim enselöröak kamal kësang pömorre enselöröaan nga yaalmë. Pël yaëen pit kangiir yaalmë. ⁸Pël yaëen Maikelre pim enselöröak pit il mowesak, “Ar e kutömweri yok pangk naöngan,” pël yema. ⁹Pël mëak kamal pömor wa yangerak yemoola. Pöp kamal wet ngaanëer pan wakaimaupök yangerakë omën pourö morök yaalmëaup, Seten pöp. Piire pim enselörö wa yemoola.

¹⁰Ën ne kat wiin kutömweriaan ngön naö ngön é olëak epël ya.

“Peene Anutuuk tiar utpetetakaan kama yanu.

Peene pim weëre kosangöök omnant pout il mowesak pi Aköp pël sak wë pöt pet yaalni.

Ën pim Ruup Kristo puukta pi kaö sak wë pöt pet yaalni. Pöta songonte epët.

Seten pi tiarim Anutu pim éöetak tiarim karuröaan röökre kët poutë ngön utpet wesak yamëëa pöp piaripök kutömweriaan wa yemoola.

- ¹¹ Tiarim karurö Yesu Kristo, Sëpsëp Ruupë i il olëa pötak weëre kosang wak pim ngönte ök aimeë Seten il mowesa.
 Pit pitém wëwëat keimön naën Anutuu ngönte taë wes wak wëën pitém köore tokörök ménaurö.
- ¹² Pötaanök kutömweri wëaurö ar ërëpérëp ëeë.
 Ën yangerakre i kaöök wëauröaan yaköm pan.
 Seten pi pim akunet ëwat wë yak ya sangën ëen arim naë oröak nga kaö elniipnaan yaë.”
- ¹³ Kamal kësang pöp pi yangerak wa moolëa pöten kön wieë öng yokotup wila pöp utpet mowasëpënëak nga yes. ¹⁴ Pël yaëen Anutuuuk öng pöp int tup wereweriarë ök neweriar yemangk. Pöt pi kamalöpë naëaan kas wal äak yang lup omën won panë nerek së wëën Anutu ngarangk elmëäk këëre kaömp meneim wëën krismaki 3 ën ngoon 6 pël sëpënëak yemangk. ¹⁵ Pël ëen kamal pöpöök öng pöp i wak sëpën pël kön wiak köm ngës olaan i kësang nemer nga urak ènëm yes. ¹⁶ Pël ëen yangerak öng pöp kaamök elmëäk këm nga ëen i kamalöpë köm ngës olëa pömer ngemë ilëak won yes. ¹⁷ Pël ëen kamal kësangëp pi öngöpön ya sangën ëen pim ru wet rëak wilaö muntarö Anutuu ngön kosangöt ngaarék wëëre Yesu pim omnant tekeri wes mena pöt taë wes wak wëaurö nga elmëepënëak yes. ¹⁸ Pël äak kamal kësang pöp i kaöökë pisöök tauak kor wë.

Animaö nga naar oröa

13 ¹ Ne omën pötön itenaan animaö nga namp i kaöökaan yaarö. Pöp pim kepönöt 7 äak wëën watöt 10 äak pötëaan oröeëa. Omën omp ak ulöt 10 tapël äak wat 10 pötë waëak wëa. Pim kepönötë yapin Anutuuut utpet wesak yaaö nant wieëa. ² Animaö nga nem itena pöp pi pusi kësang nga namp lepat pël ya pöpë ököp. Ingesiar pöt imën nga namp pea pël ya pöpë ök. Ën këm pöt kent nga laionöpë ök. Animaö nga pöp kamal kësangëpöök pim weëre kosangö menak pim omp ak urtak wel aisëeë yangerakë omnarö ngarangk èepënëak yema. ³ Pël yaëen ne itaangkën animaö nga pöpë kepön naö omnaröök wisang äak mënaupë kepönöökë ök seeä. Pël èautak èmpölö yok pu wariin yaap sak wëën omën pourö pötén itenak yaan sak äak pim ènëm yes. ⁴ Pël äak omnarö kamal kësang pöpöök pim weëre kosangö animaö ngaap mena pötaan kamalöpön yaya mëak animaö ngaaponta yaya mëak epël ya. “Talëp animaö ngaapë ök weëre kosangring wë? Ma talëpöök pi il mowasëpën? Won pan.”

⁵ Kamal kësangëpöök animaö nga pöpön, “Ni Anutuu yapinte wa ngep elmëäk utpet wesak mam,” pël ök maan Anutu kuure mak yema. Pël äak pi krismaki 3 ën ngoon 6 pöröa öngpök yang omnarö ngarangk elmëepënëak animaö ngaapön tapël yema. ⁶ Pël maan pi Anutuu

utpet wesak mëäk yapinte wa ngep elmëäk pim wëautere kutömweri wëauröenta utpet wesak yema. ⁷Pël eák animaö nga pöpön Anutuuk pim omnaröen kööre tok elmëäk puuk il mowesak omën möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutëerö ngarangk elmëepënëäk kuure mak yema. ⁸Pël maan yangeraké omën pitäm yapinöt wëwë kosangta pepeweri retëng naën ea pöröak animaö nga pöpön yaya yema. Pep pöwer yang epér naaröön wiaan Sëpsëp Ru ënëmak mën wel wia pöpök omën wëwë kosangtak öpnaaröa yapinöt retëng éauwer.

⁹Katringöröak ngön epët këekë kat wiin. ¹⁰Anutuuk omën namp wii kaatakén yaö eëpna pöp yok sëpnaap. Ën nampön kööre tokörök mëmpënëäk yaö eëpna pöp mëmpnaap. Ngön pöt ngönëntak wia. Pötaanök omën ke pilöt Anutuu omnaröa naë yaaröön pöt kosang sak wë piin kön wi kosang yewesaut taë wes wak öp.

¹¹Ne kaalak itaangkén animaö nga munt namp yangera öngpökaan yaarö. Pöp wat naörar wëa pöörar sëpsëp ruuröaatë ök. Ën pim ngönaak yaaö pöt kamal kësangöröa ngönötë ök kaö yaaup. ¹²Animaö nga 2 pöpök munt wet kaal pöpë weëre kosang pout wak wëa. Pël eák pi wet kaal pöp kaamök eák yangeraké omën pourö animaö wet kaal pim kepön naö mëngkén wel wiin èmpööl pu wariaö pöpön yaya mapënëäk yamëëaup. ¹³Animaö nga 2 pöpök ya it ngölöp ke nentere nent mëneim wë. Pël yeem kutömweriaan esuwes wes mëen yangerakél yeiraan omnarö iteneim wë. ¹⁴Pël een Anutuu kuure mak mëäaul animaö nga wet kaalëpë itöök ya it ngolöpöt yamëngka pötök yang omnaröen morök epél maim wë. “Ar animaö nga ngaantak öp wesirén wel wiak kaalak öp wëaupë könöp ket eák kön pöpön yaya maim ön.” ¹⁵Pël yaaëen Anutuuk kat mowiin puuk animaö kön ket ea pöp wak këm muntön momöön ngönaak yaan omën animaö kön pöpön yaya nemaan yaë pörö mëneim wë. ¹⁶Pël eák animaö nga 2 pöpök omën pourö kotre kaö, monere urömaringre il ngentingenti yaaö, omën yaap wëaore ën inëën yaaö pouröen maan animaö wet kaalëpë yapinte pitäm mor yaapkëëtëëre ë kosatë wi pet yair. ¹⁷Namp animaö pöpë yapintere saareet piik nawiin ëen pöt animaö pöpök omën pöp omnant sum ëëre omnaröakta pim naëaan sum ë pël naëpan pël yema.

¹⁸Animaö nga pöpë yapinta songön pöt epél këekë kön wiipa. Yapin pöt saareet 666 pël wia. Pötaanök omën namp kön wetete wë pöt saare epët sangk kelak pöta songonte éwat sëp.

Omën 144,000 pörö tan ngolöp nent ea

14 ¹Ne kaalak itaangkén Sëpsëp Ruup Yerusalem kak Saion rosiraöök taeëea. Pël een omën 144,000 Sëpsëp Ruupre Pepap Anutu piarpim yapintepar pitäm ë kosatë wieëa pöröeta piiring wëa. ²Pël een ne kat wiin këm ngön nempel i kësang nant nga yaurem kuk aöre

tangre kaö kësang rë pël yaë pöta ök kutömweriaan yaarö. Ngön nem kat wian pöt omën selap intö tang yamööna ya pöl éaut. ³Omën 144,000 pörö Anutu pim omp ak urtak wel aiseëa pöpre kutöm omën mor kong nent wewëetaring pöröere ngarangk 24 pöröä éöetak taueë tan ngolöp nent aim wë. Tan ngolöp pöt omën muntarök éwat nasëpan. Omën 144,000 Anutuuk yang omnaröa naëaan pimeen kama wa pörökäer pangk éwat sëpnaat. ⁴Omën pörö pit öngörö mësél naën wonörö. Pit yaap wewë wotpil wakaima. Pël eeë Sépsép Ruupé ngönte ngaarék wak kaatë ya mëmpö seima. Omën pörö Anutuuk pöta kangiir pit yang omnaröa tekökäan kama waurö. Pël een Anuture Sépsép Ruupé ingre moröröa wotöökörö pël sak wëa. ⁵Pit ngön kaar aöre utpet nent é pël naën, won.

Ensel 3 pörök ngön nant ök mëëa

⁶Ne kaalak itaangkën ensel munt namp mopöök wal éak yesën itenaut. Pöp möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang pouteéröen Anutuu ngön ompyaö wiakaim wiaapna pöt ök mapénëak yes. ⁷Pël éak pi ngön é olëak epël ya. “Anutu pim omën pourö kom éak ngön yaatak niulëepna akunet yok yaarö. Pötaanök piin kas yeem ping wesak maë. Pi kutömre yangre i kaöre kölok pout ket ea pöpön yaya maë.”

⁸Pël aö yesën ensel munt namp pim énëm yesem epël ya. “Kat wieë. Papilon ka kaöaö omën naröak yok utpet yewas. Yaap, pit utpet panë wesak tööl yoola. Omën ka pöök wëa pörö öng omp nga yaaö nampë wain iit omnarö mangkën nak piiring utpet yaë pol pitém utpet yaaö pöt yang omën pouröen rë moulön ulöl sa. Pötaanök pitém ka kaöaö töölön pitta kö yes.”

⁹Pël aö yesën ensel munt 3 pöp wet kaal pöaärë énëm yesem ngön éak epël ya. “Omën narö animaö nga pöpre pim omën kön ket éaupön yaya mëak pim yapinte pitém moresiire é kosaöök wiaapëna pörö ¹⁰omën nampë wain iit mangkën nak kön irikor yaë pöl Anutuuk pitën ya sangën elmëen këlangön kat wiipnaarö. Kot nent wiap naalmëëpan, ya sangën kaö elmëak kël kop retëng ka urauuk es yokota pörek wes mëën ensel ngëëngköröere Sépsép Ruupé éöetak këlangön kaö pan kat wiipnaarö. ¹¹Es pitém këlangön kat mowiipna pöwes nariin om yokoton koulöpö kët élötë o ngaarék aprö seim öpnaat. Omën animaö ngaapre pim omën kön ket éaupönta yaya yamëem pim yapinte piték wiaapna pörö röökre kët poutë këlangön kat wieim öpnaarö.”

¹²Pël éepnaat pötaanök utpet ke nentere nent Anutuu omën pim ngön kosangöt ngaarék wëëre Yesuun kön wi kosang wasö pël eim wëaurö arim naë yaaröön pöt kosang sak ön.

¹³Ne kaalak kat wiin ngön nent kutömweriaan epël yenëa. “Ni ngön epël retëng é. Omën Aköpë naë rë olëak wë akun eptak ngës rëak wel wiipna pörö érëpérëp éepnaarö.” Pël yaan Ngëëngk Pulöök epël

yenëa. "Yaap pan. Pit wel wiin pitäm ya mëmpnaatë kangut Anutuu mampnaarö. Pötaanök yok pangk pitäm ya kaö mëmpna pöt pet irak kë yesem èrépérëp eim öpnaarö."

Enselöröa omnarö koirëpnaata ngönte

¹⁴ Ne ngön pöt kat wiak kutömweriil itaangkën kutöm kepil kölam kësang ner wiaan itenaut. Pël een kepil pöra rangk namp wel aisëeëa. Pöp omnaröa ököp, pim kepönöök omp ak ul koolötök ket ea nent waëak moresi öp nga panë newer wak wëa. ¹⁵ Pël een ensel munt nampök Anutuu ngëengk tup kaöeta kakaatiaan oröak ensel kutöm kepilta rangk wel aisëeëa pöpön maap ngön eák epél yema. "Yangerakë kaömpöt köp sëen tiak kama ömë akunet yok yaarö. Pötaanök ni së öpwerring ti." ¹⁶ Pël maan ensel kutöm kepilta rangk wel aisëeëa pöp së pim öpwer yangerak wesirak kaömp köp saut yati.

¹⁷ Pël yaëen ne itaangkën ensel munt namp kutömweri ngëengk tup kaöeta kakaatiaan öp nga panë newer wali wak yaarö. ¹⁸ Pël een ensel munt Anutuu kiri ar yaaö urtak esuwesi ngarangk yaaupök pötakaan oröak ensel öp nga panëewer wali wak wëa pöpön maap ngön e oléak epél yema. "Yangerak wii wain ulöpörö köp sak wë. Pötaanök së öpwerring tö." ¹⁹ Pël maan ensel pöp së pim öpwerring yangerakaan wain ulöprö töak rongan yaë. Pël eák wain ulöp pörö ing mësaan iit oröak sëpënëak wa kap kësang këlötök ket ea nenta öngpök yewesir. Wain ulöpöröa ing mësaan iit oröak sëpna pöt Anutu pim omnaröen ya sangën elmëepnaata ök eepnaat. ²⁰ Pit Yerusalem kaöökë ka tomök wii wain ulöp pörö kap kësang pötak wesirak ing mësaan pötakaan omën iit oröak i yaapötë ök yaë. I pöt oröak kaö wetak omnaröa kepönöt il yewas. Rëeptakaan opetakë waliit 300 kilomita pöta ök.

Ensel 7 pöröak omën utpet panë nant 7 tapël eák wali wak wëa

15 ¹ Ne itaangkën kutömweri retëng kësang munt nent oröak wëen itenak yaan saut. Ne itaangkën ensel 7 pörö omën utpet panë nant 7 tapël eák omnarö utpet mowasëpnaat wak wëa. Omën utpet pöt oröön ènëmak kaalak munt nant naaröön eepnaat. Anutu pim ya sangënte pörekök pet panë irépnaat.

² Pël een ne omën kësang i kaöökë ök nenten itenaut. Omën pöt könítweri öktak esuwesi köp möak wë pöl eeëa. Èn omën animaö nga pöpring nga elak piire pim omën kön ket eaupre pim yapinta saareet il wesa pörö Anutuu pim intöat mangkën wali wak i kaö könítweri ök pöökë ööök tauëëa. ³ Pël eeë Sëpsëp Ruupëen tan nent Moses Anutuu inëen ruupë tan pöta ök epél aim wë.

"O Aköp Anutu, ni weëre kosang pout wieëaup.

Nim ya pout kosang kaö panëët, pölöpringöt.

O omën pouröa Omp Aköp,
nim wëwë pötakëer wotpil ompyaö panëët.

⁴ Aköp, nimënt tapöpökëer ngëëngk panëëp.
Pötaanök ten omën pourö niin kasinkasin elniak nim yapinte wak
isak nianaat.
Nim wotpil yewesa yaat tekeri panë oröak wia.
Pötaanök yang kaö poutëaan narö nim naë wais yaya niapnaat.”

⁵ Tan pöt pet irën ne kaalak itaangkën kutömweri ngëëngk tup kaëet
poë koröpötök ök rëa pöta kakaati ngëëngk tup panë pöt kan të wieëa.
⁶ Pël één ensel 7 pörö omën nant omnarö utpet mowasëpnaat 7 tapël eák
wak tup ngëëngk panë pöta kakaatiaan yaarö. Pit ulpëen wali ompyaö
kewil won, éwaéwa yaaö nant mëak wëa. Pël eák yepat koolötök ket ea
nant pitëm ripatë wirö rëwarök rëak wëa. ⁷Pël één kutöm omën mor
kong nent wëwëetaring pöröak söwar koolötök ket ea 7 eák ensel 7 pörö
yemangk. Söwar pötë Anutu wëwë kosangtariningpim ya sangënöt peö
éeëa. ⁸Ën Anutuu éwaare weëre kosang pö es koulöpöökë ök sak tup
ngëëngk panëëtak wiaan es koulöp pö kakaati peö éaan omnarö pörek
ilapnaat pangk naën. Ënëmak utpet 7 enselöröak wak yewais pöt pet
irëpna pötakëer ilapnaat.

Anutu pim omnaröaan ya sangënöt söwar 7 pötë wieëa

16 ¹Ne kat wiaan tup ngëëngk panëëta kakaatiaan ngön nent ensel 7
poröen epël ök yamëem ya. “Ar söwar 7 pötë öngpök Anutuu ya
sangënöt wia pipot kömen yangerak olaë,” pël yema.

² Pël maan ensel kopët pöpök pim söwarweri wieëaut wak së kömen
yangerak yoola. Pël één omën animao ngaapë yapinte pitëk wiak pim
omën kön ket eaupön yaya maima pöröa naë émpöl utpet kësang panë
nant orö morëën këlangön kaö kat yawi.

³ Ën ensel 2 pöpök pim söwarweri wieëaut i kaöök kömen yoola. Pël
eña i kaö pö kaip tiin omën wel wiauröa iitë ök koröp oröön omën i
kaöök wëa pörö wel wi won yes.

⁴ Pël yaëen ensel 3 pöpök pim söwarweri wieëaut i kësangötëëre
kölokötë kömen yoola. Pël één pötta kaip tiin omën i koröp yaarö. ⁵ Pël
eña ne kat wiaan ensel i pout ngarangk yaaö pöpök Anutuu epël yema.
“O Ngëëngkëp, ni wakaimaupök wëen.

Nim kangut yemengka yaat wotpil yamëngkaup.

⁶ Omnaröak tektek ngön yaaö omënere nim omën muntarö mën wel
wiin pitëm iit oröak ngentieimaut.

Pötaanök omën utpet pöt eima pörö nuuk omën i epot mangkën yen.

Nim wotpil yewesa yaat yamëngkën pitëm utpetatë kangut yeö.”

⁷Pël yemaan ne kat wiaan kaalak ur Anutuu kiri yaalmëautakaan ngön
nant ngön eák epël ya.

“Yaap, Aköp Anutu weëre kosang pepap,
nim ya yamëngkaut wotpilre ompyaö yamëngkaup.”

⁸Ën ensel 4 pöpök pim söwarweri wieëaut këtëpë rangk kömen yoola. Pël een Anutuuk këtëp nga panë wesak maan omnarö es kotöpënäek yema.

⁹Pël een këtëp nga panë wesak maan omnaröa koröpötë es mokotön Anutu utpet pöten maan pit utpet mowasëpënäek oröa pöpön utpet wesak yema. Pit lup kaip tiak piin ping wesak nemaan yaë.

¹⁰Ën ensel 5 pöpök pim söwarweri wieëaut animaö ngaapë omp ak urtak kömen yoola. Pël een animaö pöpë ikanöök omën wëen ngarangk elmëeima pöröa naë koö yoola. Pël een omën pörö këemre këlangön kat yawiem kë kant mënak wë. ¹¹Pël éak pitëm émpölre këemre këlangön yaaö pötëen Anutu kutömweri wëaupön utpet wesak yema. Pitëm utpet yaaut kasëng menak lup kaip natiin yaë.

¹²Ën ensel 6 pöpök pim söwarweri wieëaut i kësang nemerën Yupretis pël yema pömeri kömen yoola. Pël een i pömer leep raan omën omp ak këtëpë yengampiaul wëauröa wais nga elëpna kanö yaarö. ¹³Pël yaëen itenaan urmer ömöröa ök narö 3 éak yaarö. Namp kamal kësangépë këmtakaan, namp animaö ngaapë këmtakaan, namp animaö nga munt 2 pöpön tektek ngön yaaö kaar omnamp pël yema pöpë këmtakaan pël éak yaarö. ¹⁴Urmer pörö Setenëéröak omën it ngolöp ke nentere nent yaaurö. Pit yang él epotë omp aköröa ngësë yes. Pitök omën omp ak pörö Anutu weëre kosang pepapë akun kaöaöök nga elëpnaan wa rongan elmëepënäek yes. ¹⁵⁻¹⁶Pël éak së koirak yang lup nentak wa rongan yaalmë. Yang lup pöta yapinte Yuta ngöntak Amaketon pël ya.

Pël yaëetak Kristook epél ya. “Kat wieë. Ne këkain omnaröa yaë pöl élëep waisumaap. Pötaanök namp pi ka uraan këkainepök wais pim poë koröpö wilak sëen yool wë omnaröa ööetak öö éëpanëen itit ngarangk éëpna pöp érepérëp éëpnaap.”

¹⁷Ën ensel 7 pöpök pim söwarweri wieëaut mopöök kömen yoola. Pël yaëen tup ngëëngk panëetak omp ak urtakaan ngön kosang nent epél ya. “Nem omën utpet pipotring omnarö yamëngk pöt peene pet yair.” ¹⁸Pël yaan kent tangar mënak tangre kaö yeraan moup yamö. Moup pömpel kësang panëëmpel ngaan ke pël nent möön itnaangkën éautak peenök yamö. ¹⁹Pël een Papilon ka kësang pö luptak weerak 3 wasën omnaröa kaat tööl ngentiak utpet yes. Pöt Anutuuk Papilon omnaröa utpet yaautön kön wiak omën nampë muntap wain i ngaat mangkën nak këlangön kat yawi pöl pitën ya sangën kaö elmëen utpet yes. ²⁰Yanger moup kësang yamöön i kaö kusöt mop wiak sëen rosiratta won yes. ²¹Pël een kutömweriaan kopi kësang yepelën ép ulöp kësangöt omnaröa rangk ngentiin këlangön kaö kat yawi. Ép ulöp kopët nemesi könömët omnaröa könömta ök. Pël een pötök utpet panë mowesa pötaanök omnaröak Anutuun utpet wesak yema.

Öng omp nga yaaup pi sum utpet wa

17 ¹Ne omien pöten itenaan ensel 7 éak söwar nant 7 tapél éak wali wak wéa pöröakaan nampök wais neen epél ök yenéa. “Ni wais. Pél een öng omp nga é yaë pöp pim utpetaté kangut Anutuuk mangkén öpnaatön pet elniimaan. Öng pöp pi ka kaö i kësangöté éöök wieëa pö. ²Yang omp akörö pit öng pöpring utpet yaaurö. Ën omien yaapöröeta sëen öng pöpök wain iit mangkén nak kön irikor éak piiring utpet tapél yaaurö. Pötaanök Anutuuk utpet kangut mampnaat.”

³Pél neaan Ngëengk Pulö pim weëre kosangööring nem naë oröön ensel pöpök ne mësak së yang lup omien won nentak yeneulë. Pél een ne pörek wé itaangkén öng namp animaö nga köp möaö nampë rangk wel aisëeëa. Animaö pöpë koröpöök yapin Anutuun utpet wesak yaaö nant kësang retëng eeëa. Ën pim kepönöt 7 éak wéen pötë watöt 10 éak oröreëa. ⁴Öng pöp ulpëen köp nentepar möa namp mëäk polre kal éak é rangi ompyaut pim koröpöök pangk éak wéa. Pél éak kelön koolötök ket éa nent wali weëa. Pöta öngpök pimtë omp nga yaauta utpet kamp yaaö kömkëenringöt peö eeëa. ⁵Pél éak pim yapin élëepët é kosaöök retëng eeëa. Pöt epët. “Papilon ka kaöaö, öngre omp nga yaaore utpet kömkëenringöt yaaö pötë él panëëp.” ⁶Ne itaangkén öng pöpök Anutuu omnarö mënak pitëm iit nak kön irikor éak wé. Omien pörö Yesuu yapinte wak kaö wesak aima. Pötaanök pit mënak pitëm iit nak wé.

Ne öng pöpön itenak yaan panë saut. ⁷Pél yaëen enselëpök epél yenéa. “Ni oröpmorëen yaan panë yesén? Nook niin öng pipopre animaö kepönöt 7 éak wéen pötë watöt 10 éak oröaupök öngöp köka éak wéa pöp piarpim songöntepar ök niamaan kat wi. ⁸Animaö nim itenaö pöp ngaantak wëaupök peene won wia epop énëmak kaalak yang öngöp wali panë pöökaan oröak apér sasa kö sëpnaap. Pél een omien yangerak öpna pöröa yapinöt wëwë kosangta pepeweri yang epér naaröön wiaan retëng naën éa pöröak animaö pöpön itenak yaan sëpnaat. Animaö pöp ngaantak wakaimaupök peene won wia énëmak orööpnaap.

⁹“Pöta songonte keéké éwat sëpa. Pöt epët. Kepön 7 éak wéa pél ya pipot rosir 7 pötönök ya. Öng pöp rosir 7 pötë rangk wel aisëeëaup. ¹⁰Ën kepön 7 éak wéa pél ya tapötök omien omp ak 7 pörö pél ya. Pitëm naëaan 5 pörö wel wiin kopët nampökëer peene yangerakë omp ak sak om wé. Ën munt namp pi omp ak nasën won wé. Énëmak pöp oröak akun kot panë nent öpnaap. ¹¹Animaö nga pöp ngaanëär wakaimaupök peene won wia, pöp piita omp ak namp munt 7 pöröak erën een 8 éak wé kö sëpnaap.

¹²“Ën watöt 10 éak nim itenaö pöt omien omp ak 10 pöröenök ya. Pörö pit peene omp ak nasën wé. Akun kot panë 1 aöa ke pil pötak weëre kosang wak animaö nga pöpring omien omp sak öpënaarö. ¹³Pél éak

omën omp ak 10 pörö pit kön kopët nent wieë pitém weëre kosangre omnaröen ngarangk elmëepna pöt animao nga pöp kön wes mampnaat. ¹⁴Pël eák pit Sépsép Ruupring nga elak pöpök pit il mowasépnaarö. Pi omën isaö pouröa Kaöap, omën omp ak pouröa Omp Aköp. Pötaanök omën piiring öpna pörö, pim yas mëak pimtëen yaö eën pim ngönte këekë wesak öpna pörö pourö, piiring erën eák yang omp ak pöröaring nga elak il mowasépnaarö.”

¹⁵Pël neak kaalak epél ök yenëa. “I kësangöt öng omp nga yaaupë eöök wel aisëeëa pöt omën möönre koröp naöre naö, ngön nerere ner, yang poutfëeröenök ya. ¹⁶Ën watöt 10 eák oröaan nim itenan pipot yang omp ak 10 eák nem ök niiäö pöröere animao nga pöpre eák pitök öng omp nga yaaö pöpëen kööre tok elmëepnaarö. Pël eák pitök pi utpet mowesak ulpëenre poë koröp pim ë rangieëa pöt wa ilak keli moolëak yool moulmëepnaat. Pël eák pim koröpre mësëp kaö nant nak nant es momarëpnaat. ¹⁷Yaap, Anutuuk pimtë ngaantakëér kön wia pöl pitém lupötë kön pout mangkën pit ya pöt mëmpnaat. Ya pöt pit kön kopët naö wieë omën omp ak sak öpëna weëre kosang pitém pöt animao pöp mampnaat. Pël e seim Anutuu akun menautak pet irëpnaat. ¹⁸Ën öng nim itenan pipop ka kësang yang omp akörö ngarangk elmëepna pö.”

Papilon ka kësang pö utpet ea

18 ¹Omën pöt pet irën ne kaalak itaangkën ensel munt namp kutömweriaan yangerakël yeiraan itenaut. Pöp Anutuuk weëre kosang kësang mangkën pim éwaöök yangerak éwa ë pet yair. ²Pël eën pi ngön ë olëak epél ya.

“Papilon yok utpet yaë.

Papilon ka kësangö utpet eák kö yes.

Pël eën peene urmer ke nampre nampre int utpetarö pitémënt pëen wë.

³ Ka kësang pö utpet yes pöta songönte epél.

Öng pöpök omën nampë muntap wain iit mangkën nak kön irikor yaë pöta ök

omp nga eëre utpetat kësang ë pël yaaö pöt pet elmëen yang omën pourö tapël eeim wëaurö.

Pël eák yang omp akörö pit öng pöpring utpetat eeimaurö.
Pël yaëen öng pöpë omën nant kësang öpnaataan kentre kaur yaaö pötaan

yangerakë omën monere urömatëen ya yamëngkauröak omnant menak pim naëaan sum kësang weima.

Pötaanök kö yes.”

⁴Pël yaan ne kat wiaan ngön munt nent kutömweriaan epél ya.

“Nem omnarö, ar öng utpet pipop sëp wesak kas seë,

öng pipopring wë saun koirak pötë kangut önganëen.

⁵ Öng pöpë utpet yaaö pöt kësang panë sseen

Anutu kutömweri wë pöp itenak utpet kangut mampënäak kön wieim wë

⁶ Ar omën utpet kangut pi mampunë pörö pim këlangön omën muntarö yemengka pötön kön wiak kangut mampun.

Ar pël eënëak pöt pi omnarö utpet mena eën pöt kangiir il wesak mampun.

Omën nampë muntap i ngaat mangkën nak utpet yes pöl öng pöpök omnarö utpet wesak këlangön kat mowieima.

Pötaanök i nga kosang panëet yemangk pöl il wesak këlangön kësang kat mowiin.

⁷ Pi pimtën wak isak yeem pim utpet yaautëen ärëpsawi eima pöta ök arök kangiir këlangön kat mowiin ing ap.

Pim lupmeri kön korar epël wieëaup.

‘Ne öng ak kësangëp yak omp ak urtak wel aisëe omnarö ngarangk yaalmëaup.

Ne öng kapiröa ök omnantëen il ngentingenti naënëp.

Könöm nant nem naë oröön ingre ya ilak naënganëep.’

⁸ Pimtok kön korar pöt wieëa pötaanök kët kopët nentak utpet epot pim naë orööpnaat.

Anutuuk maan yaumanre ngöntök yaaore eën ingre ya ilak yaaö pöt orööpnaat.

Aköp Anutuuk maan yaumanre ngöntök yaaore eën ingre ya ilak yaaö pöt yak

puuk maan es kotöpnaat.”

Pël yaan kat wiaut.

⁹ Yangerakë omp ak piiring ya utpet yamëngkem pötëen ärëpsawi eimaurö öng pöp, ka kaö pö, es yokoton koulöpö ngaarék yawißen itenak pimëen ingre ya ilak apnaarö. ¹⁰ Pit Papilon ka kaö pöökë omnaröa këlangön kat yawia pöten itenak pitta tapël eëpanëak kas eën om kamaarek tauëe epël apnaat.

“O yakom, ka kaöaöön yaköm pan.

Papilon ka kaöaö, 1 aöa akun kot pita öngpök nim saunatë kangiir utpet yaen.”

Pël yaan kat wiaut.

¹¹ En yangerakë omën monere urömatëen ya yamëngkauröeta omnaröak pitëm naëaan urömat kaalak sum naëpan pël wesak pimëen ingre ya ilak apnaarö. ¹² Pitëm uröm pöt epot. Koolre siluwa, kël ompyaut, polere kal, songre sar, poë koröp ke naöre naö ompyaö retëngretëng éaut, këra köp nga kamp ke nampre namp yaautre omën nant këra sum kësangötök ket éaut, aini parasre yaap, kël retëngretëng

ëautök ket ëaut, ¹³ omën kamp ompyaö këra koröp neweriaan yewaut yapinte sinamon pël yema pötre ëwamöt, këra ëpre kömau nga kamp ompyaut, wainre i kolap kaömp ar ëepnaat, korupaë lölöpöt, pol purmakaöre sëpsëpörö, pol osöröere ën kaar pitém wii ngan ëak wak weruak yaautre, ën omën inëen yaauröere, pitém sum yaaö pöt pipot.

¹⁴ Omën monere urömatëen ya yamëngkauröak öng pöpön epël ya.

“Omën nant nim ömëak kent kön yawian pöt sasa won yes.

Monere keëre kaömpre omën ompyaö ë rangi pötta won yes.

Pötaan omën pipot pout kaalak naöngan, won pan.”

¹⁵ Pël ëak omën monere urömatëen ya yamëngka pörö omën ke pilot pim naë sum yeäa pörö Papilon ka kaö pöökë omnaröa këlangön kat yawia pöten itenak pitta tapël ëepanëak kas ëen om kamaarek tauëe ingre ya ilak ëak epël apnaat.

¹⁶ “O yaköm, ka kësangöön yaköm pan.

Ka kësang epö öng nampë ök.

Pi ulpëen ompyaö retëngretëng köp nentepar möa namp mëak pim koröpöök koolre songre sar ë rangiak wëaup.

¹⁷ Akun kot 1 aöa pöta öngpök pim monere uröm pout kö yes.”

Ën i kaö wangatë ngarangk pöröere omën narö wangat wak ka muntatë yes piporö, wangatë inëen yaauröere omën i kaö pöök mon ya yamëngka pörö pourö pit Papilon kak pëlëér wiaan kamaarek tauëe ¹⁸ itaangkën ka pö es yokotem koulöpöt oröak yesën itenak ngön ëak epël yema. “Elei, ka kësang epöökë ök naö e nerek wi naön, won pan.” ¹⁹ Pit pël mëak kaplak ilaiméeingre ya ilak ëak epël aim wë.

“O yaköm, ka kësang epöön yaköm pan.

Wangatë ngarangk yaaurö tiar ka kësang epöökë urömat wak yesem monere uröm kësang weimaurö.

Akun kot 1 aöa pöta öngpök ka epö kö yes.

²⁰ Kutömweri ngëëngköröere Anutuu ngön yaaore tektek ngön yaaö omënere pim omën muntarö ar ka pö won yes pötaan ërepérëp ëen.

Ka pöök utpet elnieima pötaan Anutuuk kangut yamangk.”

Pël yaan kat wiaut.

²¹ Ën ne kaalak itenaan ensel weëre kosangring nampök kël kësang panë naö wak wal ëak i kaöök yoolëem epël ya.

“Nem këlö i kaöök yoolak epël

Anutuuk ka kësang Papilon pö utpet

wasën sasa kö sëen kaalak itnaangkan.

²² Pël ëen intöere irao ngön aöre pëep mëmpö,

polere kuup ngön aö pöt ka pöökaan kaalak yaan kat nawiingan.

Ën omnaröakta ka pöök ya ke nentere nent yamëngkën itnaangkan.

Korupaëta kas yamöem yaan kat nawiingan.

- ²³ Ka pöökaan es rampe newes kaalak äwa naën eepnaat.
 Öngre omp yaëen ipre kér yemangka pötenta itnaangkan.
 Ngaantak ka pööké omén monere urömatéen ya yamëngkaurö
 yangeraké kaö sak wakaimaurö.
 Ën ka pöökaan naröak kempre täptep wak yeem omén muntaröen
 morök elmëeimaurö.
- ²⁴ Papilon ka kësang pööké omnäröak Anutuu tektek ngön yaaö
 oménere pim omén muntarö mëneima.
 Ën yang omén naröeta kööre toköröak mëneima pél eautë saunat
 Papilon ka kësang tapöök wieëa.
 Pötaanök Anutuuk kangut yaalmë.”

Omnarö Papilon kaö utpet yesën ärëpärëp äa

- 19** ¹ Ne omén pötön itenak kat wiaan kutömweriaan omén kësang
 pan ngön è olëak epél ya.
 “Tiar Anutuun yaya mepa.
 Tiarim Anutu tapöpök tiar utpetetakaan kama nuwa.
 È rangiere weëre kosang pipot pim naë wia.
- ² Pi tapöpök pim ngön yaatak omnäröa wëwëat wotpil wesak wël yaaup.
 Öng omp nga yaaö pöpë utpet pömpelök yangeraké omnärö utpet
 moweseima.
 Pél eën Anutuuk pi utpet kangut mena.
 Öng pöpök Anutuu inëen ru narö mëneimaup. Pötaanök kangiir
 elmëa.”
- ³ Pél eák pit kaalak ngön è olëak epél ya.
 “Anutuun yaya mepa.
 Ka kësang pö es yokotem koulöpö két él epotë aprö seim wë.”
- ⁴ Pél yaan ngarangk 24 pöröere kutöm omén mor kong nent wëwëetaring
 pörö pit rar rë mowesirak tok oriak Anutu pim omp ak urtak wel aisëeëa
 pöpön yaya mëak epél ya.
 “Yaap, Anutuun yaya mepa.”
- ⁵ Pél yaan kat wiaan Anutuu omp ak urta naëaan ngön eák epél yeem ya.
 “Anutuu inëen ruurö, ar pourö tiarim Anutuun yaya maë.
 Piin kasinkasin yaaö kotre kaö pourö pél eeë.”

Sëpsëp Ruup öng koirën pim ipre kér mampna akun kësangët oröa

- ⁶ Ngön pöt è pet yairën ne kaalak kat wiaan ngön munt nempelök omén
 kësang pan rongan eák wë ngön kaëp aore i kësang nant nga yaurem kuk
 aö, tangre kaö kësang yeraan nga ngön aö pél yaë pöl ngön è olëak epél
 yeem ya.
 “Anutu tiarim Aköp weëre kosang pout wieëaupöök peene kësang
 panë sak wë omnant pout ngarangk yaalni.”

Pötaanök piin yaya mepa.

⁷ Sëpsëp Ruupë öng koirëpna akunet yok yaaröön öngöp piin korkor yaë.

Pötaanök tiar kön ompyaö wieë ërépérëp kësang panë yeem,
pim yapin pingetakëér wak isak aim öpa.

⁸ Anutuuuk öng pöp ulpëen ompyaö éwaëwa yaaö kewil won panë
namp mëepënëak mena.”

Ulpëen ompyaö pöp Anutuu omnaröa wëwë ompyaö wotpilten ya.

⁹ Enselëpök neen epël ök yenëa. “Ni ngön epël retëng ë. Omën Anutuuuk Sëpsëp Ruupë öng koirëpna akunetak kaömp ngawi nëmpënëak yas mëëäö pörö ërépérëp éepnaarö.” Pël neak kaalak epël yenëa. “Ngön epët Anutuu ngön kë panëët,” pël neeaut. ¹⁰ Pël neaan ne piin yaya mamëak pim ingesarë ikanöök rar rë mowesirak tok yariin epël yenëa. “Neen pil elnëëngan. Anutu pimténökëér yaya mam. Niire nim kar Yesuu ngönte ök yak pörö tiar ya kopët nent ngawi yamëngkaurö.” Yesuu ngönte ten kaamök elmëen tektek ngontak aöre songönte tekeri wesak aö pël yeë pöt Pulöökë yaat.

Omën pol os kölamöpë rangk wel aisëeëa pöpë ngönte

¹¹ Ngön pöt ök neë pet irëñ ne itenaan kutömwer kan tëen pol os kölam namp wëën itenaut. Omën namp pöpë rangk wel aisëeëa pöpë yapintepar nent, “Yaat wotpil yamëngkaup,” én nent “Ngön yaap yaaup,” pël ya. Omën pöp pi omnarö ngön yaatak ulmëak kangut mampöore nga elö pël yeem wotpil yaaup. ¹² Pöpë itöörar pöt, es wëlengöökë ököörar. Ën kepönöök pöt, omp ak ul nant selap waëeëa. Pim koröpöök pimtë yapinte wieëa. Pöt pimtokëér éwat, omën muntarö köpél wë. ¹³ Pim ulpëenëpök omën iitök petak urak wëa. Ën pim yapinte pöt, omnaröök piin, “Anutuu ngönte,” pël yamëëaup. ¹⁴ Pël éen kutömweri nga omnarö ulpëen ompyaö kölam panë kewil won narö mëak pol os kölam naröa rangk wel aisëak omën pöpë énëm yes. ¹⁵ Omën pöpë këmtakaan öp nga panë newer oröök irëeëa. Öp pöwerring yang omën pim kööre tokörö mënak weëre kosangring ngarangk elmëepnaap. Puuk wii wain ulöpörö kël kap kësang nentakaan ing mësaan iit yaarö pöl omnaröen Anutuuuk ya sangën elmëak mëngkën pitëm iit orööpnaat. ¹⁶ Pöpë ulpëenëpökre kopirak pim yapinte epël retëng éeëa. “Omën omp aköröa Omp Aköp, isauröa Kaöap.”

¹⁷ Ne kaalak itaangkën ensel namp këtepök tauëëa. Pël éeë ngön ë olëak int ngaarëk wal éak yaauröen epël yema. “Ar pourö Anutuu këëre imën nënëën wais rongan éeë. ¹⁸ Ar omën omp aköröere nga omnaröere pitëm wotöököröere pol osöröere pitëm rangk wel aisëak wë pörö pourö, inëën yaauröere yaap wëaurö, kotre kaö, pit pouröa mësëpöt nënëën wais rongan éeë.”

¹⁹ Pël yemaan ne itaangkën animaö nga pöpre én yangerakë omp aköröere pitëm nga omnarö pit Yesu pol osöpë rangk wel aisëeëaupre pim

nga omnaröaring nga elëpënëak rongan äak wëa. ²⁰Pël eën puuk animaö pöpre en tektek ngön yaaö kaar omën pöp wali yeö. Tektek ngön yaaö omën pöp pi wet réak ya it ngolöpöt animaö pöpë ööetak mëneimautak omën animaö pöpë yapinte pitëk mowiak animaö kön pimtë ket äa pöpönta yaya maima pörö morök elmëeima. Pël eën omën utpet pöaar wak öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pöwesi yemoola. ²¹Pël äak omën pol osöpë rangk wel aisëeëa pöpöök nga omën utpet pöaarë naë wëaö pörö pim öp nga panë këmtakaan oröeëa pöwerring mën wel yemowi. Pël eën intöröak wais omën mëna pöröa mësëpöt wa neim olëak kep panë yaë.

Seten pi wii kaatak moulmëepnaap

20 ¹Ne kaalak itaangkën ensel namp yang ongöp waliöökë kietaring wii seen naö wali wak kutümweriaan yeirëa. ²Pël äak ensel pöpöök kamal kësang ngaan panëer wë Anutuu ööetak omnaröaan utpet wesak aim wëaup, Seten, pöp enselëpök wak krismaki 1000 pötë öngpök öpënëak wii seen pööring té yemowi. ³Pël äak enselëpök wa yang öngöp wali pöökë öngpök moolëak kaalak kan wariak taë panë wes yemoulmë. Krismaki 1000 pöt won nasën wiaan yang omnarö kaalak morök elmëepanëak pël yaalmë. Ënëmak krismaki 1000 pël won sëenak orö moulmëen akun kot panë nent öpnaap.

⁴Ne kaalak itaangkën omp ak ur nant wiaan pötë omën narö wel aisëeëa. Anutuu pit omën muntarö ngön yaatak moulmëak kangut mampna ya pöt mangkën wak wëa. Pël eën ne itaangkën omën naröa könörö Yesuun kön wi kosang wesak pim yapinte tekeri wes ök aö yeem Anutuu ngönte kosang wes morök wëa. Pitém pël yaaö pötaan kööre toköröak ngernger il moolaan wel wia. Omën pörö animaö nga pöpre pim kön ket äa pöpëen yaya maore pim yapinte pitém ë kosatëëre morötë mowi pël naën äa. Pitökëer Anutuu weletakaan wal ë moulmëen wë Kristooring omp ak sak ngarangk wakaimeë së krismaki 1000 ke pipël won yes. ⁵Pitém weletakaan wal ë moulmëa pöt wet réaut. Ën omën munt wel wia pörö wal naën wia. Pit krismaki 1000 pöt won sëenak wal ëepënëak kor wë. ⁶Omën Anutuu wet réak weletakaan wal ë moulmëa pörö ngëëngk mowasën érëpérëp eim öpnaarö. Omën pörö kaalak wel wiak es parëaöök nasën ëepnaarö. Pit kiri ar yaauröa ök sak Anuture Kristoon yaya yamëem Kristooring omp ak sak ngarangk yaat mëneim wëen krismaki 1000 ke pël won sëpnaat.

Seten pim këlangön kaö panë kat wiipnaata ngönte

⁷Krismaki 1000 pöt won sëenak Seten wii kaatakaan kan té mowiin orööpnaap. ⁸Pël äak yang kaö nantëaan nantë wëa pörö pouröa naë së morök elmëen rongan nentepar eën Kokre Mekok pël sëen nga wa

top ëepnaat. Pël ëepnaat pörö pangk sangk nekelngan, i pisötë ök kësang panë ëepnaat. ⁹Omën pörö yang kaö poutëaan wais Anutuu omnaröere Yerusalem ka kësang pim kent kön wia pö wa taap éak mëmpenéak yaëen Anutuuk es newes kutömweriaan wes mëen irë omën pörö es kot won wasëpnaat. ¹⁰Pël een Seten pit morök elmëa pöp puuk wak öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pörek animao ngaapre tektek ngön yaaökaar omnamp wet rëak wa moolaan wëa pöwesi moolapnaat. Pël een pit omën naar namp pörö röokre kët poutë es yokotön këlangön kësang kat wieim öpnaarö.

Ngön ya kësang mëmpnaata ngönte

¹¹Ne kaalak itaangkën omp ak ur kölam kësangëtere pötak wel aisëeëa pöpön itenaut. Pël een kutömre yanger pim naë mop wiak won yes. ¹²Pël yaëen itaangkën omën wel wiaurö kotre kaö omp ak urtak wel aisëeëa pöpë öetek tauëea. Pël een pep nant yawil. Pël éak newer yawil. Pöwer wëwë kosangta pepewer. Pël éak puuk omën wel wiaurö pitëm wëwëatë songönöt pep pötë iteneë wël yaalmë. ¹³Pël ëepnëak omën i kaöök wel wiaurö i kaöökaan wal yaë. Yaap, omën wel wia pourö weletekaan wal een neenem wëwëatë kangut yemangk. ¹⁴Pël éak welere wel kaö wak öngöp kësang i kaöökë ököök es yokota pöwesi moolaan kö yes. Omën pörek sëpna pörö wel 2 kosang pöt wiak sasa kö sëpnaarö. ¹⁵Anutuuk itaangkën omën namp pim yapinte wëwë kosangta pepeweri won een pöt wak öngöp kësang i kaöökë ököök es yokota pöwesi yemoola.

Kutömre yang ngolöpöt yaarö

21 ¹Ne omën pötön itenak kaalak kutöm ngolöpwerre yang ngolöpren itenaut. Kutömre yang wet rëak oröak wiakaima pöt kö sak sëen i kaööta won wieëa. ²Pël een ka kësang ngëengk Yerusalem ngolöpön itenaut. Ka ngolöp pö Anutuu naë kutömweriaan yeiraan itenaut. Pö è rangi ompyaö panë nant éak wëa. Pöt öng namp pim omp yaö éak wëaup öpënëak è rangiak wë pöl éak yeira. ³Pël een ne kat wiaan omp ak urta naëaan ngön éak epël ya. “Kat wieë. Anutu pi pim omnaröa tekrak wë. Pi pitring wëen pit pim omën sak öpnaarö. Èn Anutu pimtok pitëm naë wë pitëm Aköp pël sak wakaim öpnaat. ⁴Pël éak puuk pitëm ing telapöt tum mokorön èrëpérëp ëepnaat. Pöt pit kaalak wel wiire en kön utpetaring wë, ingre ya ilak aöre këlangön kat wi pël naën ëepnaat. Omnant ngaan wiakaima pöt pout won sa pötaanök.”

⁵Pël yaan omën omp ak urtak wel aisëeëa pöpök epël ya. “Kat wieë. Ne peene omnant pout ngolöp wesak orö yaulmë.” Pël ök éak neen epël yenëa. “Ngön epot yaap panëet, omnaröa kön wi kosang wasëpnaat. Pötaanök retëng è.” ⁶Pël neak kaalak epël ök yenëa. “Omën epot pout yok oröak wë. Ne tapöp wot rëaupök kaalak enëm remaap. Omnant

ngës rë ulmëaupök kaalak pet irumaap. Omën namp iiten yaëen pöt nook i omnaröa kol mangkën nak wewë kosangta yaö sépnaat sum won mangkën némpnaap. ⁷Omën namp pim wewë ompyautak utpetat il wasépna pöp omnant ompyaö epot poutë pep sépnaap. Pël eën ne pim Anutu pël sak wëen pi kangiir nem ruup pël sak öpnaap. ⁸Pël eepnaatak omën toköröen kas äak neen kasëng nampööre kön wi kosang nenewasën ë, ya utpet ke nentere nent mëmpööre omën muntarö mën wel wi, öngre omp nga eëre kipre keär nga ë, Anutuu urtak omp ak kaaröröere kön ket éauröaan ngëengk wesak yaya aore ngönkaar aö, omën ke pil yaaö piporö pourö öngöp kësang i kaöökë ököök kël kop retëng ka urauuk es yokota pöwesi së es koteim öpnaarö. Pël yeem wel akun 2 kosang pöt wiak sasa kö sépnaarö.”

Yerusalem ka ngolöpö

⁹Pël neaan ensel 7 pöröakaan namp nem ngësë waisa. Ensel 7 pörö pit söwar 7 äak omën utpetatta 7 tapël äak wiak wak wëa. Pöt énëmak akun pet irépënëak yaëen omnarö utpet mowasépnaat. Pöröakaan namp nem naë wais epël yenëa. “Ni wais. Pël eën Sëpsëp Ruupë öng koirëpnaapön pet elniimaan,” pël yenëa. ¹⁰Pël neaan Pulöökë weëre kosangö nem naë oröön ensel pöpök ne wa newak së tomön wali panë naöök neulëak Yerusalem ka ngëengkö Anutuu naë kutömweriaan yeiraan pet elnëen itenaut. ¹¹Ka kësang pöök Anutuu éwaö elën éwa ke maim nal panë tæk wieëa. Pöt yaap kël ompyaö saspaare én könitweri yaë pöl pan éwaëwa yeem wëa. ¹²Yerusalem ka pöök ém kësang wali panë naö ök réeëa. Ém pöök kan 12 äak rë wieëa. Pël eën ensel narö 12 tapël äak kan eëtë ngarangk tauëëa. Kan pötë Israel omën kur 12 piporöa yapinöt retëng eëëa. ¹³Ém këtepë yengampiaul pöök kan neraar ner äak rë wieëa. Këtepë yeilëaul we pöökél kan neraar ner tapël äak rë wieëa. Én we naöökaan naööcta om tapël eëëa. ¹⁴Ém pöökë ingöök kël 12 äak kosang wesak wieëa. Kël pötë Sëpsëp Ruupë ngön yaaö omën 12 pöröa yapinöt retëng eëëa.

¹⁵Ensel neen ngönaak neea pöp pi këkalëp ök yawia koolötök ket ea naö wali wak wëa. Pö ka kësang pööre émööre ém kanöt ök wiipnaö. ¹⁶Ka pöökë é mor kong nent pötë waliit ke kopëtal pan. Én ensel pöpök ka pö pim këkalëpööring ök wiin walire mëntere tingk pöt ke kopëtal yaë. 2400 kilomita pël yaë. ¹⁷Pël eën enselëpök ökööring émöökë tingkët ök wiin 70 mita pël yaë. ¹⁸Ka kësang pöökë ém pö, kël ompyaö saspa pööring ök réeëa. Én ka pö kool pëenëëtök ök raan könitweri ök pengpeng yeëa. ¹⁹Én ém pöökë ingöök kël sum kësang yaaö ke naöre naöring é rangi ulmëeëa. Kël ompyaö wet kaal panë rëak wia 1 pöökë yapinte saspa, én munt kunöm ka ura 2 pöökë yapinte sapia, én munt kólam 3 pöökë yapinte aket, én munt kéra ép koröp oröa 4 pöökë yapinte emeral, ²⁰én munt köp möaare

kölam koröp oröa 5 pöökë yapinte satonikis, ën munt köp möaö 6 pöökë yapinte konilian, ën munt kop retëng ka ura 7 pöökë yapinte krisolait, ën munt kéra ép koröp oröömaap kangk éa 8 pöökë yapinte peril, ën munt kop retëng ka urömaap kangk éa 9 pöökë yapinte topas, ën munt kop retëngre kéra ép koröp ka urömaap kangk éa 10 pöökë yapinte krisopres, ën munt kunöm ka urömaap kangk éa 11 pöökë yapinte aiasin, ën munt köp karkar möa panë 12 pöökë yapinte ametis. Kël ompyaö 12 epotring ëm ingöök wiak é rangi ulmëeëa. ²¹ Ën ka kan 12 pöt kal kölam sum kësangring nant 12 pötring ket eeëa. Kal naöök kan newer naöök newer pël eeëa. Ka kësangöök kamënt pötta koolötök lë mëen könitweri ök pengpeng yeëa.

²² Ne ka kësang pöök ngëengk tup nent ök rëan itnaangkën, won. Aköp Anutu weëre kosang pout wieëaupre Sëpsëp Ruup piarpimtok ngëengk tup ket éak wëa. ²³ Ka pöök këtre ngoon éwa naö naëpan, won. Anutuu éwaöök së elën Sëpsëp Ruup es rampewesi ök ket éak éwa éen ka pöök éwa tëak wia. ²⁴ Yangerakë omën pourö ka pöökë éwaöök kan ing yaaurö. Ën yangerakë omp akörö pitém é rangiat ka pöökë wak sëpnaarö. ²⁵ Ka pöök koö noolapan. Pötaanök két pouté ka pöökë ëm kanöt të wiakaim öpnaat. ²⁶ Pël éen omën pourö pitém monere urömere é rangiat pout ka pöökél wak sëpnaat. ²⁷ Pël éepnaatak omën wëwë utpet ke nentere nent yaautre kömkëenringöt yaautrekaar yaaut pangk wak ka pöökë öngpök nasëpan, won. Om Sëpsëp Ruupë yapinöt wëwë kosangta pepeweri retëng éa pöröakëer ka kësang pöökë öngpök sëpnaarö.

Wëwë kosangta iitere këraament

22 ¹Ensel pöpök kaalak ka pöök i omnaröa kol mangkën nak wëwë kosangta yaö yesa pömeren pet elnëen itenaut. I pömer könit ket éak éwaëwa yaaumer Anuture Sëpsëp Ruupë omp ak urtakaan oröak yesaumer. ²I pömer ka pöökë kamtaöökë luptak yesaumer. Ën i pömeri poö naöökaan naöök kéra nant wëwë kosangët yemengka pöt tau seëa. Pöt krismaki kopët nenta öngpök akun 12 éak ulöpörö ngoon nampnampë öngpök utö aprö yesa. Kéra pöté épötök omnaröa këlangönre yaumanöt ompyaö yemowesa. ³Omnant pout Anutuu won wiaapenëak kön wiaut ka pöök wi naöpan. Om Anuture Sëpsëp Ruupë omp ak uröt ka kësang pöök wiaan Anutuu inëen ruurö piin yaya maim öpnaat. ⁴Omën pörö pim këëre wot kanten itaampnaat. Pël yaëen pim yapinte pitém é kosatë wiaapnaat. ⁵Ka pöök koö olaan es rampeere këtepök éwa naëpan, won. Aköp Anutu pimtë éwa kësang pömpelök éwa elmëaan pit omp ak sak akun élötë om omnant pouté ngarangk wakaim öpnaarö.

Yesu pi teënt kaalak waisëpnaap

⁶Ne pötön itenaan enselëpök epël ök yenëa. “Ngön epot pout yaap panëët, omnaröa pangk kön wi kosang wasëpnaat. Aköp Anutu pim Pulö

tektek ngön yaaö omnarö kaamök yaalmë pöpök pim inëen ruurö omën peene orööpnaatön éwat sëpënëak pim ensel namp pitëm naë wes mëa.”

7 Pël yenëaan Yesuuk epël ök ya. “Kat wieë. Ne teëntom waisumaap. Omën namp nem tektek ngön pep epweri wia epot ngaarëk weim öpna pöp pi érëpérëp eëepnaap.”

8 Ne Sonok ngön epot kat wiak omën epoton itenaut. Ne epoton kat wiire itaampö pël éak ensel ök neeaore pet elnë pël éaö pöpë ingesiare ikanöök rar rë mowesirak tok oriak piin yaya mamëak yaëen ⁹epël yenëa. “Ni neen pil elnëëngan. Anutu pimëntenökëer yaya mam. Niire nim kar tektek ngön yaaore omën pourö ngön pep epweri wia pöt ngaarëk yeö pörö tiar ya kopët nent ngawi yamëngkaurö pötaanök.” ¹⁰Pël neak pi kaalak epël ök yenëa. “Anutuu ngön pep epweri wia epot ngep éak önganok. Ngön pötë këet orööpna akunet temanöm yes. ¹¹Omën wëwë utpet wëa pöp piita om yal menak pël ë seim öp. Kewilring wëa pöp piita om yal menak pël ë seim öp. Wotpil wëa pöp piita om yal menak pël ë seim öp. Ën lup kõlam wëa pöp piita om yal menak pël ë seim öp.”

12 Pël yenëaan Yesuuk kaalak epël ök ya. “Kat wi. Ne teëntom pan waisumaap. Ne omën pouröa sumat wak wais pitëm omnant yaautë kangut neenemot mempaap. ¹³Ne tapöp wot rëaupök kaalak énëm remaap. Ne omnant ngës rë ulmëaupök kaalak pet irumaap.

14 “Omën pitëm ulpëenöt iirkup kõlam wë pörö pit érëpérëp eëepnaarö. Pël éak kéra wëwë kosangët yemengka pömentëkaan yok pangk ulöp tö nak ka kësangöökë ém kanöt të wiaan öngpök ilapnaarö. ¹⁵Pël éeepnaatak omën ke epélörö ka pöökë öngpök neilapan, om ka tomök öpnaarö. Kentre pol ket éak wëwë kewilring wëëre kipre këar nga ë, öngre omp nga éëre mën wel wi, Anutuu urtak omp ak kaaröröere kön ket éauröaan ngëëngk wesak yaya maö, ngön kaar aöre pötë énëm ë, omën ke pil yaaö pörö ka tomök öpnaarö.

16 “Ne Yesu nook nem ensel namp wes mëen wais ar ingre mor sauröen ngön ök niia. Ne Tewit pim kurmentëkaan oröaup. Ne tapöpök tangewesi ök éwaaringëp.”

17 Pulööre Sëpsëp Ruupë öng yaup piaripök, “Ni wais,” pël ya. Pël éen omën namp ngön pipët kat wiak pöt puukta, “Ni wais,” pël ap. Yaap omën namp iiten yaëen pöt waisëp. Pi i omnarö kol mangkën nak wëwë kosangta yaö yesa pöt nëmpënëak kent yaëen pöt nëmp. I pöt sum won, yaap nëmpnaat.

18 Ar Anutuu tektek ngön pep epweri wia epot sangk kelak kat wiinëröaan pepanöm ngön epët ök yeniak. Omën namp Anutuu ngönte wak pim könöökaan ngön munt nantring yal menak irikor eëepna pöp Anutuuuk maan omën utpet nant omnarö utpet mowasëpna pep epweri retëng éa pöt pim naë orööpnaat. ¹⁹Ën omën nampök pep epveriaan Anutuu ngön nent këre olëak irikor eëepna pöp Anutuuuk kangiir piin epël

mapnaap. “Kéra wëwë kosangët yemengka pömentëkaan ulöp tö nëëre ka kësang ngëëngk epöök wë nem omnaröa eëpënëak pep epweri ngön äa pöl naëngan.”

²⁰Ngön epot tekeri wesa pöpök epël ya. “Yaap, ne teënt waisumaap.” Yaap. Aköp Yesu, ni wais.

²¹Aköp Yesu pim komre kolap pöt Anutuu omnarö arim naë wiaap. Yaap.